

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

นางฉลวย ชัยสุรจินดา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Public Participation in Sustainable Agricultural Water Management at
Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตร

อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา

ชื่อและนามสกุล

นางฉลวย ชัยสุรจินดา

แขนงวิชา / วิชาเอก

บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา

วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นพดล อุดมวิศวกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษา นางฉลวย ชัยสุจินดา รหัสนักศึกษา 2653000014

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา (2) ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา และ (4) เสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ บุคลากรของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา จำนวน 136 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 คน กลุ่มที่ 2 คือประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 3,311 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง (2) ภาพรวมของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อย 3 ปัจจัยเป็นเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (4) แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควรประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างการรับรู้และรักษาประโยชน์ร่วมกัน สร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำโดยส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำโดยรูปแบบการบูรณาการ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารจัดการน้ำ การเกษตรอย่างยั่งยืน

Independent Study title: Public Participation in Sustainable Agricultural Water Management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province

Author: Mrs. CHALUAY CHAISURACHINDA; ID: 2653000014;

Degree: Master of Public Administration

Independent Study Advisor: Dr. Chamnian Rajphaetyakhom, Assistant Professor;

Academic year: 2023

Abstract

The purposes of this study were to study (1) public participation level in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province (2) achievement level in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province (3) relationship between public participation and achievement in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province, and; (4) recommendations on public participation enhancement in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province.

This study was a quantitative research. The population was categorized into 2 group; the first group was 136 officials of Regional Irrigation office 16, Ranot District in Songkhla Province. The sample size was determined by using Taro Yamane calculation formula and obtained 101 samples. The second group was 3,311 stakeholders who were residing at Takereya Sub-district, Ranot District in Songkhla Province. Samples were 357 samples. Research instrument was a structured-questionnaire. Statistics for data analysis employed frequency, percentage, mean and Pearson Product Moment Correlation..

The research results revealed that (1) an overview of public participation level in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province was at moderate level (2) an overview of achievement level in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province was at moderate level (3) the relationship, it was found that there were at least 3 factors of public participation had positively correlated at moderate level with achievement in sustainable agricultural water management at Takereya Sub-district of Ranot District in Songkhla Province at statistically significant at 0.05 level and; (4) recommendation guidelines to enhance the public participation were there should publicize and give opportunity to let people to participate in all activities in the community to acknowledge and keep benefits mutually, to create sustainable agricultural water management in prevention and rehabilitate water ecosystem with integration model and increase water quality.

Keywords : Public Participation, Water Management, Sustainable agriculture

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเฉพาะบุคคล เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความอนุเคราะห์จากนายจنگกรม สมพงษ์ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด- กระแสสินธุ์ นายรัชพล ช่วยแท่น นายก อบต.ตะเคียน อ.ระโนด จ.สงขลา นายมานะศักดิ์ พูลเกิด กำนัน ต.ตะเคียน อ.ระโนด จ.สงขลา และนายสัญญา แก้วจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ต.ตะเคียน อ.ระโนด จ.สงขลา ซึ่งผู้ศึกษาขอกล่าวถึงในที่นี้ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพ และรำลึกถึงความ ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม อาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์การศึกษาคำว่าเฉพาะบุคคลฉบับนี้ และท่านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรรัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้การศึกษาแก่ผู้ศึกษา ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปัญหาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และได้เสียสละเวลา ให้ความรู้การชี้แนะแนวทางการศึกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องในงาน งานงานศึกษาครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน สำเร็จไปได้ ด้วยดี รวมถึงอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ได้ ถ่ายทอดวิชาความรู้และสามารถนำวิชาการต่าง ๆ มา ประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ศิวพงษ์ อ้อพงษ์ นางมาลัย เขียวทอง และพันเอกบัณฑิต พรหมนิม ที่ให้การตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา และให้ ความคิดเห็นต่อแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของวิทยานิพนธ์การศึกษาคำว่าเฉพาะบุคคลฉบับนี้

ตลอดจนสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนใน ทุกๆ ด้านด้วยดีเสมอมา

วิทยานิพนธ์การศึกษาคำว่าเฉพาะบุคคลฉบับนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่เปิดอ่านไม่มากนักน้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นางฉลวย ชัยสุรจินดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
สมมติฐานการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน.....	21
ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สรุปผลการรายงานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	65
สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหาร จัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	71
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	77
สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	79
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปการศึกษา.....	86
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	105
ก แบบสอบถามเพื่อการศึกษา.....	106
ข ค่าความเชื่อมั่น.....	115
ค หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	122
ง หนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา.....	125
ประวัติผู้ศึกษา.....	127

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลลำคลอง.....	32
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลสระน้ำ.....	33
ตารางที่ 2.3 ข้อมูลบ่อบาดาล (ใช้ผลิตน้ำประปา).....	33
ตารางที่ 2.4 ข้อมูลประปา.....	34
ตารางที่ 2.5 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.1.....	35
ตารางที่ 2.6 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.2.....	35
ตารางที่ 2.7 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.3.....	36
ตารางที่ 2.8 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.4.....	37
ตารางที่ 2.9 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.5.....	38
ตารางที่ 2.10 จำนวนประชากรของตำบลตะเคียน ตามทะเบียนราษฎร์อำเภอระโนด.....	38
ตารางที่ 2.11 ประเภทพืชการเกษตรและพื้นที่ปลูก.....	39
ตารางที่ 2.12 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านตำบลตะเคียน ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน.....	40
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน ของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา.....	51
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา.....	51
ตารางที่ 3.3 โครงสร้างแบบสอบถาม.....	52
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	61
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	61
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..	62
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	62
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	63
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน....	63
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปฏิบัติงาน สำนักงานชลประทานที่ 16.....	64
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

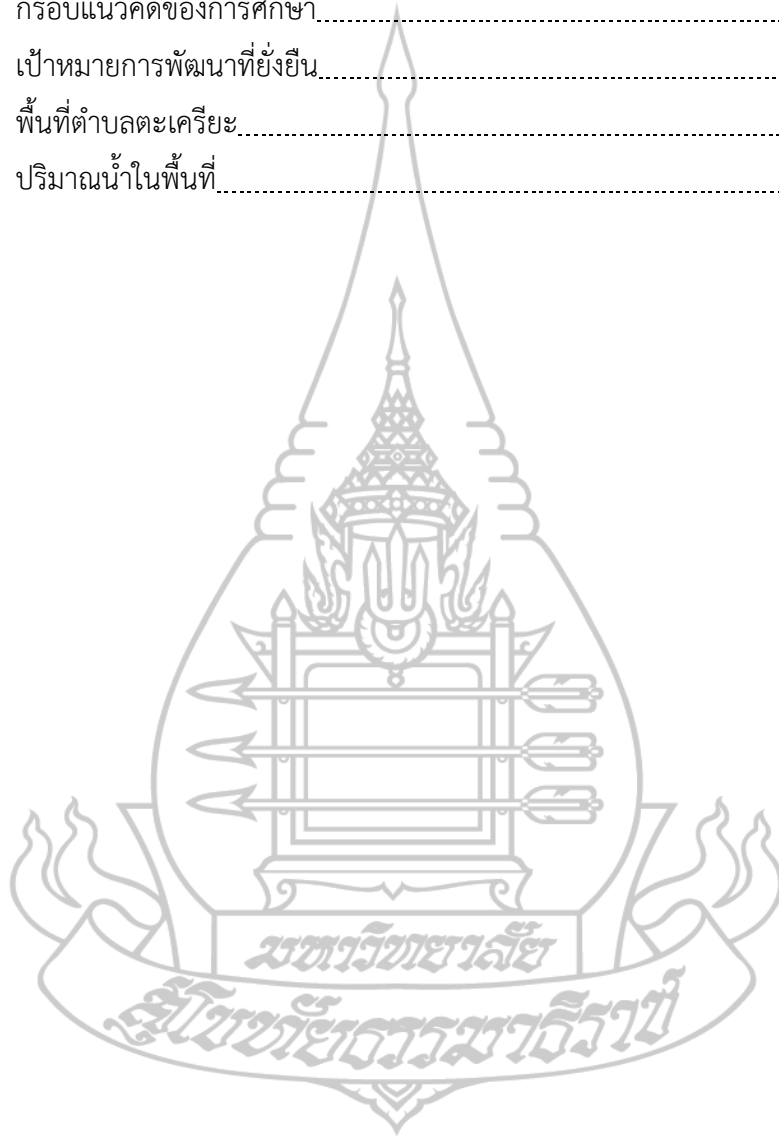
	หน้า
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน.....	65
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	66
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	68
ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	68
ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล.....	70
ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน.....	72
ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม.....	73
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง.....	73
ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน.....	75
ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ด้านสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ.....	75
ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ด้านปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ.....	76
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	77
ตารางที่ 4.22 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	79
ตารางที่ 4.23 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา.....	81

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	23
ภาพที่ 2.2 พื้นที่ตำบลตะเคียน.....	31
ภาพที่ 2.3 ปริมาณน้ำในพื้นที่.....	42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทนี้มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผล ในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ ทั้งนี้ ในการดำเนินการจะต้องสร้างความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และบูรณาการแบบหลายมิติและหลายภาคส่วน โดยคำนึงถึงทั้งด้านความต้องการและการจัดหาความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ การจัดการน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงจะดำเนินการในกรอบลุ่มน้ำและเป็นระบบเพื่อให้เกิดความสมดุล ทั้งด้านการจัดหา การใช้ และการอนุรักษ์ โดยมีแนวทางการดำเนินการเพื่อชุมชน เพื่อสิ่งแวดล้อม การจัดการในภาวะวิกฤติ และการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล ซึ่งจะต้องพัฒนาระดับระบบ การจัดการให้ทันสมัย มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคม ในแต่ละพื้นที่เข้าช่วย

ทะเลสาบสงขลา เป็นทะเลสาบแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีระบบทะเลสาบแบบลากูนขนาดใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่ครอบคลุม 3 จังหวัด (บางส่วน) ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ จังหวัดสงขลา น้ำทะเลสาบสงขลาได้รับน้ำจากทิวเขาบรรทัดและทิวเขาสันกาลาคีรีจากอำเภอสะเตา ทั้งหมดไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำในแถบนี้เรียกว่า “ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” เป็นทะเลสาบที่มีลักษณะของน้ำในทะเลสาบถึง 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม มีแม่น้ำและคลองหลายสายที่ไหลเข้าสู่ทะเลสาบแห่งนี้ ทำให้น้ำมีการเปลี่ยนแปลงเสมอตามฤดูกาล โดยขึ้นอยู่กับกระแสน้ำในแม่น้ำสายต่างๆ ที่ไหลเข้าสู่ทะเลสาบและกระแสน้ำทะเลหนุน จึงทำให้มีการเปลี่ยนถ่ายน้ำตลอดเวลา ลักษณะพื้นที่ทะเลสาบสงขลาจึงเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง คุณภาพน้ำพื้นที่ทะเลสาบอยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ 50 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 50 ภาพรวมคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีถึงพอใช้ ทำให้ประชาชนที่มีวิถีชีวิตโดยรอบทะเลสาบสงขลาได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง รวมไปถึง ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม ช่วงหน้าฝนจะเป็นที่รับน้ำจาก จังหวัดตรังและพัทลุง ทำให้เกิดน้ำท่วมทุกปี สร้างความเสียหายแก่พื้นที่การเกษตร และมักประสบปัญหาน้ำแล้งในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากน้ำทะเลรุกเข้าทะเลสาบสงขลา ค่าความเค็มเกิน 1.5 สร้างความเสียหายแก่การเกษตร ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสีย

งบประมาณในการแก้ปัญหาดังกล่าวแต่ละปีจำนวนมาก ตลอดจนประชาชนได้รับความเดือดร้อนในการอุปโภค-บริโภค เกิดการแย่งชิงน้ำ ทะเลาะวิวาท ด้วยประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา เมื่อเกิดความเสียหายต่อพืชผลทางการเกษตร ปัญหาที่ตามมาคือ การเกิดหนี้สินครัวเรือน การลักเล็กขโมยน้อย เกิดปัญหาสังคมตามมา เมื่อภาครัฐทราบปัญหาจึงได้คิดหาแนวทางช่วยเหลือเกษตรกร โดยการบริหารจัดการน้ำ ด้วยโครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินธุ์ จ.สงขลา โดยการปลูกต้นไม้บริเวณริมถนนทางหลวงชนบท สข.3016 ตั้งแต่ช่วงบริเวณสามแยกบ้านกำนัน จนถึงหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านสามอ่าง ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ระยะทางประมาณ 600 เมตร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ร่วมกันรักษาความสะอาด สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีถนนที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะท้อนวัฒนธรรม เพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดขยะมูลฝอย ลดปัญหาภาวะโลกร้อน และเป็นการสร้างความสามัคคี โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำคลองศาลาธรรม ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เป็นการขุดขยายคลองศาลาธรรม สำหรับการระบายน้ำ ความยาว 13.035 กิโลเมตร อัตราการระบายน้ำ 16.329 ลูกบาศก์เมตร/วินาที โดยมีอาคารประกอบเป็นประตูระบายน้ำ 2 แห่ง ท่อระบายน้ำ 11 แห่ง ท่อลอด 84 แห่ง สะพานรถยนต์ 17 แห่ง หากดำเนินการแล้วเสร็จจะเป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรที่ใช้น้ำจากโครงการทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง ประมาณ 1,917 ไร่ และสำหรับการอุปโภค-บริโภคของราษฎร ประมาณ 1.22 ล้านลูกบาศก์เมตร (กรมชลประทาน, 2566) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำคลองศาลาธรรม ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด เป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ หากดำเนินการแล้วจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร ลดความเดือดร้อน ความวิตกกังวล และความไม่สะดวกด้านต่างๆ ในช่วงน้ำท่วม และสามารถแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ในช่วงหน้าแล้งได้พื้นที่รับประโยชน์ ได้แก่ พื้นที่ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด แต่กระนั้น ก็ยังคงประสบปัญหาเช่นเดิมอยู่เรื่อยมา สาเหตุหลักอาจเป็นเพราะความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ยังไม่มากพอ

ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ที่ผ่านมามีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลตะเคียน มีค่อนข้างน้อย จะมีส่วนร่วมเฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนการพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ จะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้รับเท่านั้น และไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นมากนักสังเกตได้จากการจัดประชุมประจำเดือนของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ ผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงข้อราชการต่าง ๆ ที่ได้ไปประชุมร่วมกับนายอำเภอในช่วงต้นเดือนของทุก ๆ เดือน ให้ประชาชนในหมู่บ้านรับทราบ ได้พบปะพูดคุยและให้ประชาชนในหมู่บ้านได้นำเสนอปัญหาและอุปสรรคที่พบในหมู่บ้าน และชี้แจงให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านทราบในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2566 ถึงเดือนกันยายน 2566 การเข้าร่วมประชุมของประชากรในหมู่บ้านมีจำนวนเฉลี่ยต่อครั้ง ราว 50 คน เมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรทั้งตำบลที่มี 3,900 คน (สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา 18 ธันวาคม 2566) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในระแวกจะเป็นญาติพี่น้องกัน

จึงเป็นการส่งตัวแทนของแต่ละครอบครัวเข้าร่วมประชุม และนำมาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกในครอบครัว แต่ข้อมูลที่ได้รับมาอาจนำมาสื่อไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เพราะต้องการทราบแนวทางแก้ไขปัญหายั่งยืน และตรงจุด หากปล่อยเวลาให้ล่วงเลย เนื่องจากเป็นเรื่องของปากท้องของประชาชน ก็จะทำให้ปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมชุมชน และต้องการในการสร้างตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเพื่อให้ตำบลนี้เป็นต้นแบบสำหรับตำบลใกล้เคียงที่มีปัญหาใกล้เคียงกันสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่อื่นที่คล้ายคลึงกันได้ ดังนั้น เพื่อให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาดังตรงจุด และมีแนวทางในการเสนอแนะภาครัฐ จึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการน้ำของประชาชน ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ และเพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลา

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลา

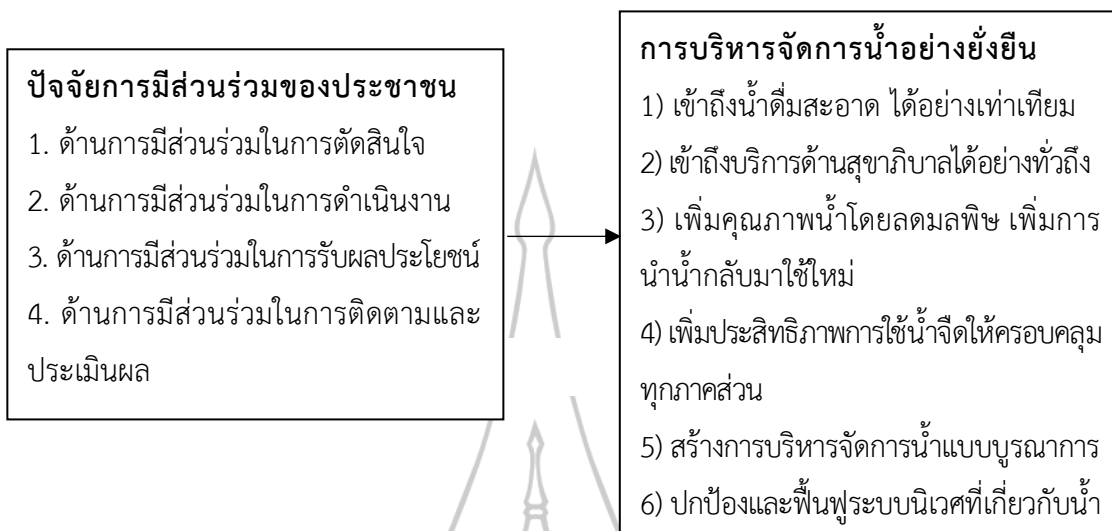
2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลา

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนน้อ จังหวัดสงขลา” ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการหลายๆ ท่าน จนได้ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ประกอบไปด้วย 1) Cohen & Uphoff (1980, pp. 213-218) แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) องค์การสหประชาชาติ (2015) แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน จนสามารถประมวลผลได้กรอบแนวคิดการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

ที่มา : Cohen & Uphoff (1980, pp. 213-218), องค์การสหประชาชาติ (2015).

4. สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

H0 : ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง

H1 : ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ต่ำกว่าระดับปานกลาง

สมมติฐานการวิจัยที่ 2

H0 : ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง

H1 : ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ต่ำกว่าระดับปานกลาง

สมมติฐานการวิจัยที่ 3

H0 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

H1 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน น้อยกว่า 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

5. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ เน้นเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลช่วงเวลาเดียวซึ่งขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วยขอบเขตด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มีขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอน จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบด้านการบริหารจัดการน้ำสำหรับการใช้ในการเกษตรอุปโภคและบริโภค

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอน จังหวัดสงขลา จำนวน 136 คน (ที่มา : สำนักงานชลประทานที่ 16, 2567) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มาภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และเป็นหน่วยงานแกนกลางในการประสานงานการกำกับ ดูแล การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็คือ กลุ่มประชาชน ในการศึกษาที่กำหนดให้เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอน จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 3,311 คน (ที่มา: อบต.ตะเคียน, 2567)

5.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973, pp. 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอน จังหวัดสงขลา จำนวน 101 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างระดับตำแหน่ง

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็คือ กลุ่มประชาชน ในการศึกษาที่กำหนดให้เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอน จังหวัดสงขลา จำนวน 357 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามหมู่บ้าน

ทั้งนี้ การกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วนและแบบบังเอิญ

5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567 – เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567

5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ จะศึกษาเฉพาะในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.5 ขอบเขตตัวแปรที่จะศึกษา ประกอบด้วย

5.5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

5.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) เข้าถึงน้ำ

ดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2) เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจิตให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษานี้ มีนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

6.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือของประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยร่วมเสนอแนะความคิดเห็นจากความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญ เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์

6.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนวคิดในการรณรงค์ แก้ไขปัญหา การพัฒนาและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ตลอดจน การตัดสินใจ นำเอาแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่างๆ เข้ามาดำเนินการในพื้นที่

6.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา มีความร่วมมือในการดำเนินงานขั้นตอนต่างๆ เกี่ยวกับการบริการจัดการน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรม การจัดโครงการหรือแม้กระทั่งการตรวจติดตามการดำเนินโครงการต่างๆ

6.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการบริการจัดการน้ำ เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมไปถึงการประกอบอาชีพ

6.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการน้ำ

6.2 การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน หมายถึง การแก้ไขปัญหาสำหรับอุปโภค-บริโภค เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

6.2.1 เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม หมายถึง ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะจากการจำหน่ายในพื้นที่หรือภาครัฐและเอกชนจัดสรรให้

6.2.2 เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง หมายถึง ประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะประชาชนทั่วไป ผู้ยากไร้ ตลอดจนผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง

6.2.3 เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมถึงพลังมวลชน ช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติหรือน้ำเสียที่ออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรมให้มีการบำบัดให้อยู่ในเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดก่อนปล่อยสู่ธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่สามารถนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเกษตรหรืออุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน

6.2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมถึงพลังมวลชน ร่วมกันผลักดันโครงการน้ำที่สำคัญต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ได้รับน้ำจัดอย่างทั่วถึง

6.2.5 สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนงานการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม โดยนอกจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมประมง หน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวเนื่อง และตัวแทนของประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในคณะทำงานบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการของจังหวัดนั้นๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่นโยบายการบริหารจัดการน้ำของประเทศต่อไป

6.2.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมถึงพลังมวลชน ร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เริ่มจากแม่น้ำลำคลองไปถึงคลองส่งน้ำต่างๆ ให้ความสะอาด ปราศจากสิ่งปฏิกูล ร่วมกันขุดลอกทำความสะอาดให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ อีกทั้งยังเป็นการปรับภูมิทัศน์ให้กับเมืองได้อีกด้วย

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 มีฐานข้อมูลสำหรับแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อนำไปเสนอต่อภาครัฐในการของบประมาณสนับสนุนและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

7.2 มีแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา” และได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและหลักทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษานี้ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน
3. ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

มีนักวิชาการจำนวนมากได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

สุวรรณ พิณตานนท์ (2546, น. 46 อ้างถึงใน ปัญญา เถลียวชาติ 2560, น. 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจ และสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลแผนและโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว จำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม

Arnstien (1969, p. 216 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 184) กล่าวว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลยย่อมไม่ได้ผล การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 184) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นคือการที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 184) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1980, p. 213-218 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น.184) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 184) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมคือการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พีระ พรนวม (2544 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการ ร่วมกันในการตัดสินใจร่วมกันวางแผนดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงาน ร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดี ผลเสีย จนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2545 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management) กระบวนการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของเฉพาะบุคคลในการแก้ปัญหาของการบริหารที่เกิดขึ้น

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (2547 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

จินตนา สุจจันท์ (2549 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลัง ประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 185) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการ ตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 186) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 186) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

ดังนั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดของสังคมและบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และดำเนินการเป็นไปตามแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และทำให้ชุมชน สังคมได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

1.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประชุมนโยบาย การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับ ชุมชน

Huntington & Nelson (1975 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 186) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรมและการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไปในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณา ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมืองอาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่าสามารถกระทำได้เพียงใด

2. ระดับการบริหารโครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้า ลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและ แนวตั้ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2551 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 187) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ในเอกสารประกอบการสอน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการ

ที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าว จะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไป ยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจและเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อ ประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับ ชุมชน การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ

4. การประชาพิจารณ์ เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วนเสียของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการและประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่มองค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ประธาน สุวรรณมงคล (2527, น. 83 อ้างถึงใน จันทิรา สุขศิวานันท์, 2561, น. 6) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยกิจกรรมใหญ่ ๆ 4 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ซึ่งสามารถอธิบายและขยายความได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง เป็นขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ จะต้องกำหนดระดับของการมีส่วนร่วม กำหนดวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามามี

ส่วนร่วม และกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งในขั้นนี้เป็นการร่วมตัดสินใจหรือกำหนดรายละเอียดที่จะดำเนินโครงการ อาจจะเป็นการตัดสินใจโดยคณะกรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินโครงการ โดยร่วมแรงงาน ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย ร่วมสมทบวัสดุอุปกรณ์ และร่วมในการให้ข่าวสาร ข้อมูลที่จำเป็นตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นกรรมการของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในโครงการ หรือร่วมในการบริหารและการประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ คือ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น หรือมีการกระจายโอกาสทางการศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นมีจำนวนบุคลากรด้านการแพทย์ต่อประชาชนเพิ่มขึ้น หรือมีอำนาจในการปกครองเพิ่มขึ้น เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ หมายถึง การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นไปอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ และมีอำนาจมากน้อยเพียงใดในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมถึง การประเมินโครงการโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองหรือผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้ อันได้แก่ ข่าวสาร ประชุมหารือ ประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการใช้กลไกทางกฎหมาย เพื่อมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ การดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลต่างๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมกันอย่างแท้จริง ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดขึ้นและเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมนั้นๆ ว่าต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านใด อย่างไร

1.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

Fornaroff (1980 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 188) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 188) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อภิญา กังสนารักษ์ (2544 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 189) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมี ส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันก็ได้

อคิน รพีพัฒน์ (2547, น. 320 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 189) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

โกวิท พวงงาม (2545 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 189) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้วการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดีได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา (2545 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 189) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ชั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา คือ ขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ชั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา คือ ขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา คือ ชั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมโดยการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งผู้ศึกษาจึงเลือกใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen & Uphoff (1980, pp. 213-218) ในการกำหนดตัวแปรอิสระในการศึกษานี้

1.4 ประเภทของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย ที่สามารถนำมาแสดงและสรุปในการศึกษานี้ เช่น

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2545 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 191) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่ามีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2547 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 191) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคมนักกรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบใน

ผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้ง ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของ ชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้า มามีส่วนร่วมแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้า มามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุจจันท์ (2549 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 192) ได้แบ่งประเภท ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง เป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วม ศึกษาปัญหาและความต้องการร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้และร่วมประเมินผลโครงการ 2) การมีส่วนร่วมที่ ไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการ กำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 192) ได้สรุปรูปแบบ ของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน การ รวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน
3. การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของ ประชาชน เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรที่ ได้ทุกเวลา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 192) ได้กล่าวถึง ประเภทของการมีส่วนร่วม ไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการ ตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้ บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่ มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำ เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุนส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

สรุป ประเภทของการมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นทางตรง เป็นการโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ และมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น หรือทางอ้อม เป็นการโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ แต่เป็นการส่งเสริมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน เช่น การบริจาคต่างๆ

1.5 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมนั้นจากการศึกษาอธิบายได้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 193) ได้สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมนั้น เกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจบีบบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้เกิดการบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 193) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นประกอบด้วย ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน เช่นค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคีในประเด็นเดียวกัน

อนุภาพ ธีรลภ (2528 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 193) เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่ม เป็นพวกความเชื่อในตัวผู้นำ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม การยอมรับในอำนาจรัฐ และฐานะทางเศรษฐกิจ

ธวัช เบญจาทิกุล (2529 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 194) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามี 5 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยการเมือง ปัจจัยวัฒนธรรมและปัจจัยด้านจิตวิทยาทางสังคม

จากการศึกษาของ Creighton (2005 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 194) พบว่า การที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่นั้น อย่างน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ประการคือ 1) ความใกล้ชิดปัญหา

2) ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ 3) การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ 4) ประเด็นทางด้านสังคม/ สิ่งแวดล้อม 5) ค่านิยม และ 6) อำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย

นอกจากนี้ ประชาชนโดยทั่วไปการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญ คือ การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมหรือการไม่ทำตาม กิจกรรมที่น่าเสนอ และต้องแสดงให้เห็นชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ถ้าต้องการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ Roger (1978 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 194) กล่าวว่าปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ ๆ คือ การติดต่อสื่อสารและลักษณะส่วนตัว ของบุคคลนั้น ๆ

1. ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

1.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึง ระดับการศึกษา รูปแบบของชีวิต สาธารณะ ซึ่งดูเหมือนจะส่งผลกระทบโดยทางอ้อมเท่านั้น

Koufman (1949 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562, น. 194) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำให้ประชาชนทุกคนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมร่วมกัน เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอน การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามผล ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดร่วมกัน เกิดการบูรณาการความร่วมมือทุกฝ่าย ทำให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปอย่างยั่งยืน และได้รับความเห็นชอบจากทุกๆ ฝ่าย ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980, p. 213-218) เกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลนำมาวิเคราะห์ตัวแปรอิสระในการศึกษานี้ด้วย เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกมิติของการมีส่วนร่วม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตการเกษตรและอุตสาหกรรม ประเทศไทยบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อแก้ไขปัญหาทั่วมและปัญหาภัยแล้ง การบริหารจัดการ น้ำดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลได้ จำเป็นต้องบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ในการบริหารเพื่อให้เกิดสมดุลของน้ำและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาทั่วมและปัญหาภัยแล้งในสังคมได้อย่างยั่งยืนถึงแม้ว่า “น้ำ” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมด ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของนักวิชาการหลายท่านซึ่งได้ให้แนวทางไว้ ดังนี้

2.1 ความหมาย

กรมทรัพยากรน้ำ (2563 : บทความออนไลน์) เห็นว่า การบริหารจัดการน้ำ คือ การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันอย่างบูรณาการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องในเขตลุ่มน้ำ ไม่ใช่เฉพาะการส่งน้ำหรือเอาไปแจก แต่เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสัมพันธ์กัน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ปัญหาทั่วมและปัญหาน้ำเสีย ความสำคัญก็คือ การจัดการทรัพยากรน้ำมีเป้าหมายหลักคือการจัดการเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากทรัพยากรน้ำและต้องจัดการควบคู่กับป่าต้นน้ำด้วยความสำคัญของงานอนุรักษ์ต้นน้ำตอนบนนั้นเปรียบเสมือนแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถให้น้ำต่อพื้นราบหรือพื้นที่ตอนล่างได้มากพอตลอดเวลาและมีคุณภาพดีตามที่ต้องการ ในกรณีพื้นที่ป่าถูกทำลายน้ำอาจไม่ถูกเก็บไว้ในดินมักก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ในฤดูแล้งและการมีน้ำมากเกินไปในฤดูฝนซึ่งจะแปรสภาพอุทกภัยโดยเฉพาะในเขตร้อนนักจัดการลุ่มน้ำจำเป็นต้องมีการสร้างอ่างหรือเขื่อนเก็บน้ำเพื่อทดแทนดินที่ไม่สามารถเก็บน้ำได้อย่างหรือเขื่อนอาจจะมีการยกเลิกไป ถ้ามีการพัฒนาที่ดินให้มีสมรรถภาพในการเก็บน้ำได้อย่างไรก็ตามการสร้างอ่างหรือเขื่อนเก็บน้ำ เพื่อเอาไว้ใช้สอยเป็นหลักประกันในการมีน้ำใช้สอยได้ตามเวลาที่ต้องการอีกทั้งยังช่วยให้น้ำที่มีตะกอนปนอยู่ใส สะอาดขึ้นทำให้สามารถนำน้ำมาใช้ได้และลดต้นทุนในการทำความสะดวกน้ำ

พระสมบุรณ์ ปุณฺณปุณฺโณ (พุ่มจันทร์, 2554 อ้างถึงใน ปกิตน์ สันตินิยม, 2562, น.24) เห็นว่า น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์อนันต์และมีโทษมหันต์หากไม่ได้มีการจัดการและควบคุมที่ดีพอการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำจำเป็นจะต้องอาศัยการวางแผนการจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำและการควบคุมปริมาณและอัตราการไหลของน้ำให้พอเหมาะพร้อมทั้งคำนึงถึงคุณภาพและระยะเวลาการไหลของน้ำในเวลาเดียวกันด้วยนอกจากนี้การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำจะต้องพิจารณาควบคู่

กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำทุกประเภทร่วมกันให้ บังเกิดผลคุ้มค่ามากที่สุดเพราะการใช้ประโยชน์จากน้ำแต่ละประเภทจะแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดได้ยาก

สรุป การบริหารจัดการน้ำ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ หรือ ทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวกับน้ำ ด้วยการควบคุมที่ดี เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อประชาชน ตลอดจนการควบคุมคุณภาพของน้ำ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความพร้อมต่อการใช้งาน กำหนดรูปแบบการใช้น้ำให้พอดีและเพียงพอในทุกๆ ฤดูกาล

2.2 เป้าหมายหลักของการบริหารจัดการน้ำ

องค์การสหประชาชาติ (2015 : บทความออนไลน์) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGS) ประกอบด้วย 17 เป้าหมายครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม มิติความมั่นคงและยุติธรรม และมิติความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในประเทศและระหว่างประเทศในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา จากปัญหาการขาดแคลนน้ำส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วโลกมากกว่า 40 % สิ่งที่น่าตกใจคือคาดว่าจะมีการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แม้ว่าประชาชน 2,100 ล้านคน ได้รับการเข้าถึงการสุขาภิบาลน้ำที่ดีขึ้นตั้งแต่ปี 2533 แต่การขาดแคลนอุปกรณ์สำหรับน้ำดื่มที่ปลอดภัยยังคงเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อทุกทวีป

ซึ่งเป้าหมายข้อที่ 6 รับรองการมีน้ำใช้ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่ยั่งยืน กล่าวคือภายในปี 2573 การทำให้มีน้ำดื่มที่ปลอดภัยและราคาเหมาะสม จำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยและส่งเสริมสุขอนามัยในระดับ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดูแล ถ้าหากเราจะลดการขาดแคลนน้ำ นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะส่งเสริมให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนเทคโนโลยีการบำบัดน้ำในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยแบ่งแผนย่อยออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้ 1) ทั่วโลกเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด โดยซื้อหามาได้อย่างเท่าเทียม 2) ทุกคนเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำข้ามพรมแดนและบูรณาการ และ 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ

ภาพที่ 2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : <https://ysdathailand.org/index.php?home=sdgs>

กรมทรัพยากรน้ำ (2563: บทความออนไลน์) เห็นว่า เป้าหมายหลักของการบริหารจัดการน้ำ คือ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำ ได้แก่ การขาดแคลนน้ำอุทกภัยคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ให้ปัญหาบรรเทาหรือกำจัดจนหมดสิ้นไปและเพื่อให้ทุก ๆ สิ่งในสังคมทั้งคนสัตว์และพืช ฯลฯ มีการดำเนินชีวิตที่ดีมีความหลากหลายทางชีวภาพพัฒนาทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีน้ำใช้อย่างยั่งยืนและทั่วถึง

พงศธร โสภภาพันธุ์ และคณะ (2547, น.145-148) เห็นว่า เป้าหมายหลักของการบริหารจัดการน้ำ คือ การมุ่งเน้นกระบวนการประสานงาน การพัฒนาและการบริหารทรัพยากรน้ำ ร่วมกับทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญโดยมุ่งหวังให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม วิสัยทัศน์น้ำแห่งชาติและภายในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพโดยมีระบบบริหารจัดการองค์กรระบบกฎหมายในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรมยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในทุกระดับ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการอย่างมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐและชุมชนในการร่วมกันจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เป้าหมายหลักของการบริหารจัดการน้ำ หมายถึง การกำหนดตัวชี้วัดและผลสำเร็จของการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในทุกกระดับ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการอย่างมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐและชุมชนในการร่วมกันจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของ องค์การสหประชาชาติ (2015) เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ในการกำหนดตัวแปรตามในการศึกษา

2.3 หลักการของการบริหารจัดการน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำ (2556, น.4 อ้างถึงใน บุผาชาติ จันทร์หอม, 348-349) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมายถึง กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมกันจัดสรรและจัดการทรัพยากรน้ำรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ อย่างเป็นธรรม ซึ่งมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่หรือสังคมนั้น ๆ เพื่อสนองความต้องการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสังคมเพื่อทรัพยากรและระบบนิเวศของน้ำเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากพิจารณาในเชิงบริหารจัดการจะพบว่า มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ 1. ปัจจัยนำเข้าที่เอื้อต่อการบริหารจัดการตั้งแต่นโยบาย กฎหมาย และงบประมาณของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเสมอภาค เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทของสังคม 2. องค์กรที่ต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการหรือเป็นองค์กรหลักนั้นจะต้องมีการจัดรูปแบบองค์กรที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วม และครอบคลุมพื้นที่การจัดการลุ่มน้ำ 3. เครื่องมือสำหรับช่วยในการบริหารจัดการอัน ได้แก่ การประเมินความต้องการ ความเข้าใจแผนในการจัดการ รวมถึงระบบข้อมูลที่จะมีส่วนช่วยในการบริหาร และจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง อีกทั้งยังต้องส่งเสริมให้สังคมมีความตระหนัก และมีจิตสำนึกตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมที่มีประสิทธิภาพและระบบนิเวศที่ยั่งยืน

หลักการจัดการทรัพยากรน้ำ ต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอย่างองค์รวม น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทหนึ่งที่มี ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างใกล้ชิด เช่น ดิน ป่าไม้ในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

2. มีลักษณะของสหวิทยาการ การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นการนำความรู้จากหลากหลายสาขาวิชามาใช้ในการจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาครอบคลุมตั้งแต่การออกกฎหมายระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากน้ำ เทคโนโลยีการก่อสร้างเพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์การบริหารจัดการ

เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามนโยบาย ผู้บริหารประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับน้ำในชุมชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างกลุ่มคนในสังคม เป็นต้น

3. อยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการผสมผสานการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมในขณะเดียวกันก็มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับของทรัพยากรต่าง ๆ

4. มีความเป็นเอกภาพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย จะต้องมีความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับระบบนิเวศตามธรรมชาติ

5. มีความเป็นเครือข่าย การจัดการทรัพยากรน้ำจะต้องเน้นเครือข่ายเครือข่ายในนี้หมายถึง เครือข่ายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย และเครือข่ายที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น อันได้แก่ รัฐ เอกชน และประชาชน

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน น้ำจัดเป็นสมบัติสาธารณะที่ทุกฝ่ายใน สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อจัดหาน้ำที่มีคุณภาพและตอบสนองวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำได้ นับตั้งแต่การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอุตสาหกรรมรวมถึงการธำรงรักษาวงจรชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำด้วย

แนวคิดการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน แบ่งเป็นขั้นตอนให้เข้าใจง่ายๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. หาน้ำได้ คือ จัดเก็บข้อมูลแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ ปริมาณฝนในชุมชน จัดการข้อมูลเป็นระบบ ระบุปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข ไปสู่การหาแหล่งน้ำสำรองในชุมชน

2. เก็บน้ำไว้ คือ เก็บสำรองน้ำหลากและน้ำท่วมไว้ในแหล่งกักเก็บน้ำ เช่น สระน้ำ แก้มลิง สระน้ำประจำ ไร่นา หรือบ่อน้ำ เพื่อไว้ใช้อุปโภคบริโภคและการเกษตร

3. ใช้น้ำเป็น คือ วางแผนการใช้น้ำทั้งอุปโภคบริโภคและเกษตร ที่สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มีการจัดการข้อมูล วิเคราะห์สมดุลน้ำ ดำเนินงานทฤษฎีใหม่

4. จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ บริหารจัดการน้ำ และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ เพื่อให้มีน้ำใช้อย่าง พอเพียง สำหรับอุปโภคบริโภค และการเกษตร อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี

พงศธร โสภานันท์ และคณะ (2547, น.145-148) เห็นว่า หลักการของการบริหารจัดการน้ำในอดีตการบริหารจัดการน้ำชลประทาน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในภาครัฐเป็นการลงทุนทั้งในระดับการศึกษาการสำรวจการออกแบบการก่อสร้างการส่งน้ำและบำรุงรักษาตลอดอายุการใช้งานของโครงการแต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับชาติ World Trade Organization (WTO) หรือ Asian Development Bank (ADB) ที่มีเงื่อนไขต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานที่ต้องการให้ผู้ใช้น้ำได้มีบทบาทในการร่วม รับผิดชอบต่อการบริหารจัดการรวมถึงการบำรุงรักษาระบบชลประทานที่ผู้ใช้น้ำได้รับประโยชน์โดยตรงดังนั้นเทคโนโลยีต่างๆที่ภาครัฐได้พัฒนาขึ้นมาในอดีตจำเป็นต้องเผยแพร่และถ่ายทอดให้ผู้ใช้น้ำได้รับทราบเพื่อให้

สามารถบริหารจัดการด้วยตัวเองดังนั้นการจัดระบบการควบคุมการใช้น้ำชลประทานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดขอบเขตและบทบาทของภาครัฐและผู้น้ำในอนาคต

ประธาน สุวรรณมงคล (2540 อ้างถึงใน จันทิรา สุขศิวานันท์, 2561, น. 8) เห็นว่า ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ควรยึดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาแบบทางสายกลางรวมถึงการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2555, น.9 อ้างถึงใน บุผาชาติ จันท์หอม, 2564, น.342) เห็นว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เน้นหนักในเรื่องการจัดหาน้ำสำหรับดูแลการเพิ่มของประชากรและความเข้มข้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้เพิ่มความต้อการน้ำมากขึ้นเป็นลำดับ การขาดแคลนน้ำเริ่มเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและถาวรมากขึ้น หน่วยงานของรัฐซึ่งแต่เดิมเคยมีหน้าที่จัดหาน้ำ จึงจำเป็นต้องมารับหน้าที่จัดสรรแต่รัฐชาติทั้งกตึกาและเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรน้ำ

สรุป หลักการของการบริหารจัดการน้ำ คือ การควบคุม ดูแล กิจกรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่หรือสังคมนั้น ๆ เพื่อสนองความต้องการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และยึดแนวทางการพัฒนาให้เกิดการบูรณาการเพื่อความยั่งยืน และสามารถแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้อการของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างแท้จริง

2.4 การบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล

World Bank (1989: บทความออนไลน์) เห็นว่า การบริหารจัดการน้ำที่ดีจะต้องเป็นไปตามหลักการข้างต้นดังที่กล่าวมาแล้ว โดยมุ่งประโยชน์ในการใช้สอยเป็นหลักและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและภัยแล้ง ทั้งนี้ ในกระบวนการของการบริหารจัดการน้ำดังกล่าวในทางปฏิบัติจริงยังมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากประชาชนบางพื้นที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอาจจะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงามตามหลักของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการนำประโยชน์หลักการวิธีการต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้วย โดยใช้การบริหารทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน กระบวนการสนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือในการจัดการน้ำ ผืนดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมในทางแนวที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่ทำลายและรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศที่สำคัญ น้ำควรได้รับการจัดการภายใต้ขอบเขตความเป็นลุ่มน้ำ ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (GWP-TAC, 2000) ซึ่งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสานก็คือ กระบวนการจัดการน้ำที่มองเป็นองค์รวม (Holistic)

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดสรรน้ำและการควบคุมการใช้น้ำในบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และ เป้าหมายของสิ่งแวดล้อม การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ การตั้ง ราคาค่าน้ำการเรียกเก็บค่าน้ำจากผู้ใช้น้ำตามปริมาณน้ำที่ใช้ หรือตามประเภทพืชที่เพาะปลูกในอัตราที่ สะท้อนถึงต้นทุนค่า เสียโอกาสในการจัดหาน้ำ ดังเช่น การเก็บเงิน “ค่าเบี่ยงน้ำ” ในการจัดการน้ำของ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งรัฐบาลกลางต้องจ่ายค่าเบี่ยงน้ำประมาณร้อยละ 67 รัฐบาลท้องถิ่นหรือจังหวัดซึ่งมี หน้าที่เป็น ผู้จัดการอ่างเก็บน้ำต้องจ่ายร้อยละ 20 - 23 และเกษตรกรต้องร่วมจ่ายด้วยประมาณ ร้อยละ 10-13 เป็นต้น หรือการลดการใช้น้ำโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้น้ำ เป็นต้น อีกทั้ง การกำหนดสิทธิในน้ำซึ่งอาจกระทำโดยการออกใบอนุญาต การกำหนดการจัดเก็บค่าน้ำเพื่อคืนเงิน ลงทุน (Cost Recovery) ภายใต้กลไกตลาดเสรี ทั้งนี้ เพื่อให้สิทธิการใช้น้ำสามารถจำหน่าย หรือถ่าย โอนเปลี่ยนเจ้าของได้เหมือนกับโฉนดที่ดินเพื่อให้เกิดการใช้น้ำที่คุ้มค่า

Blau, P. M. & Scott, R. (1962 อ้างถึงใน ปกิตน์ สันตินิยม, 2564, น. 28) เห็นว่า ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งองค์การทางสังคมเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใน กลุ่มและระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ

เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม (2551 อ้างถึงใน ปกิตน์ สันตินิยม, 2564, น. 28) เห็นว่า แนวทางสู่การปฏิบัติในทางแก้ปัญหาวิกฤต อุทกภัยนั้น ประเทศต่าง ๆ พยายามแก้ไขปัญหาการขาด แคลนน้ำโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบและระบบในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อมองในแง่ของธรรมาภิบาลแล้วการบริหารจัดการน้ำจะเป็นแบบผสมผสานโดยใช้ วิธีการที่หลากหลายให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม บริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย และ ระเบียบทางสังคมรวมทั้งจารีตประเพณีของชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ตามที่มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 112 ก เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2561 ที่ผ่านมานั้น โดยจะใช้บังคับเมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือวันที่ 27 มกราคม 2562 เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ และมาตรา 104 ให้บังคับ ใช้เมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้เป็นต้นไป เมื่อพิจารณาโดยละเอียดจะ พบว่า โครงสร้างของ พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 9 หมวด และบทเฉพาะกาล จำนวน 106 มาตรา ได้แก่ หมวด 1 ทรัพยากรน้ำ หมวด 2 สิทธิในน้ำ หมวด 3 องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ หมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม หมวด 6 การอนุรักษ์ และ การพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่ หมวด 8 ความรับผิดชอบทางแพ่ง ในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ และหมวด 9 บทกำหนดโทษ ทั้งนี้ การจัดสรรน้ำของประเทศ ได้คำนึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การรักษาระบบนิเวศ จารีตประเพณี

การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ (กนช.) กำหนด

นอกจากนี้ โครงสร้างของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังได้แบ่งการใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ (มาตรา 41) เป็นสามประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภค บริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือ การเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษาระบบ นิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย การใช้น้ำ

ประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น

ประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำ ปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้มลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดยการใช้ น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามจะต้องมีการขออนุญาตใช้น้ำ

2. หลักคุณธรรม บริหารจัดการน้ำโดยยึดเอาหลักคุณธรรมเป็นใหญ่ สิ่งที่ต้อง คำนึงถึง และยึดเป็นบรรทัดฐานคือ ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้ทางกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ หากเมื่อพิจารณาถึงการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังข้อแรกแล้วนั้นจะ พบว่า การใช้น้ำเพื่อการสาธารณะได้แยกประเภทไว้หลากหลาย ดังนั้น การใช้บรรทัดฐานตาม หลักธรรมมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรมแล้วจึงมุ่งไปที่การบริหารงานของผู้มาเป็นหลัก

3. หลักความโปร่งใส บริหารจัดการน้ำโดยปราศจากอคติความลำเอียง ตรงไปตรงมา มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการในการบริหารจัดการน้ำที่ตรวจสอบได้อย่างเป็นขั้นตอน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ หน่วยงานของภาครัฐควร จัดทำศูนย์ความรู้ (Knowledge Center) ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในการบริหารจัดการน้ำ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ หรือเพจทางสังคมออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชน สามารถเข้าถึงได้ และสามารถร้องเรียน ร้องทุกข์กล่าวโทษในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจาก การบริหารจัดการน้ำของภาครัฐได้

4. หลักความมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการน้ำ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ เปิดให้มีกลองแสดง ความคิดเห็น เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการบริหารพัฒนาปรับปรุง ทั้งนี้ รูปแบบการให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การให้ตัวแทนชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่ง น้ำที่ภาครัฐจัดสรรให้อาจจะเป็นคลองชลประทาน เหมือน ได้เข้ามาช่วยกันขุดลอก กำจัดวัชพืช หรือกำหนดเวลาสูบน้ำเข้าพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร เป็นต้น

5. หลักความรับผิดชอบ ให้สิทธิในการเข้าถึงและใช้น้ำ และสิทธิในการรับผิดชอบร่วมกัน สร้างจิตสำนึกในคุณค่าของน้ำ การใช้น้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนจิตสำนึกในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ทั้งนี้ในการรับผิดชอบนั้น มุ่งประเด็นไปที่การทำงานผู้นำของภาครัฐเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน และสังคมโดยภาพกว้าง

6. หลักความคุ้มค่า บริหารจัดการน้ำโดยใช้ทรัพยากรบุคคลและทุนรวมทั้งทรัพยากร อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างคุ้มค่า วางแผนการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการน้ำในระยะยาว เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ทั้งนี้จะดูที่การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐเป็นหลัก และพื้นที่หรือส่วนงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับความเสมอภาคและเท่าเทียม

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน หมายความว่า การบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้น้ำได้อย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งมุ่งในการแก้ไขปัญหาทั่วมและ การขาดแคลนน้ำในการเกษตรและอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรม โดยการบริหารจัดการรักษาพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ทั้งในภาวะน้ำขาดและน้ำเกิน ซึ่งหลักในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในรูปแบบต่าง ๆ กับหลักธรรมาภิบาล คือ ใช้หลักนิติธรรม วางระเบียบ ออกข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ในการใช้น้ำ และบริหารจัดการน้ำ ใช้หลักคุณธรรมในการจัดสรรน้ำให้เกิดความเสมอภาค ส่งเสริมให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทนมีระเบียบวินัย ใช้หลักความโปร่งใสบริหารจัดการน้ำที่สามารถตรวจสอบได้ทุกกระบวนการ ใช้หลักการมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและรับประโยชน์ร่วมกัน ใช้หลักความรับผิดชอบต่อสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนได้รู้เข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการใช้งานและอนุรักษ์แหล่งน้ำใช้หลักความคุ้มค่าในการบริหารจัดการน้ำใช้ทรัพยากรบุคคลและทุนรวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างคุ้มค่าให้สามารถใช้งานได้ในระยะยาวเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (2015) เกี่ยวกับแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2) เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ มาใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ที่ได้รวบรวมมาจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งในไทยและต่างประเทศ มาประกอบการจัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ ที่ใช้ในการกำหนดและสร้างตัวแปรอิสระ

และตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา ทำให้ได้กรอบแนวคิดของการศึกษาที่สมบูรณ์และตอบโจทย์ประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา อีกทั้ง ยังเป็นการป้องกันการจัดทำกรอบแนวคิดที่ซ้ำซ้อนกับการศึกษาอื่น ส่งผลให้สามารถจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบมีโครงสร้างได้อย่างมีคุณภาพ ได้เครื่องมือที่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ข้อมูลที่เก็บมาได้ เมื่อนำไปวิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ และเมื่อนำมาอภิปรายผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านและขั้นตอนการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว

3. ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

3.1 ประวัติความเป็นมา ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

ตำบลตะเคียน คำว่า "ตะเคียน" มาจาก (ตามที่คนเฒ่าคนแก่หรือชุมชนเล่าต่อกันมา) เป็นชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นไม้เนื้อแข็ง ลำต้นใหญ่ ใบหนา กว้าง ชื่อว่า "ต้นเถียง" และได้แผลงมาเป็น "ตะเคียน" ซึ่งตำบลตะเคียนในปัจจุบันนี้ต้นไม้นี้ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว ต่อมาตำบลตะเคียนได้แบ่งออกเป็น 2 ตำบล คือ 1.ตำบลบ้านขาว 2.ตำบลตะเคียน

สภาพทั่วไปของตำบล

เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับ อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดกับ ทะเลสาบสงขลา

ทิศตะวันออก ติดกับ อบต.บ้านใหม่ , อบต.แดนสงวน อ.ระโนด จ.สงขลา

ทิศตะวันตก ติดกับ อบต.บ้านขาว อ.ระโนด จ.สงขลา

เขตการปกครองตำบลตะเคียน

ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปากบาง หมู่ที่ 2 บ้านหนองถั่ว หมู่ที่ 3 บ้านปากเหมือง หมู่ที่ 4 บ้านคลองโพธิ์ และหมู่ที่ 5 บ้านดอนแบกปากเหมือง

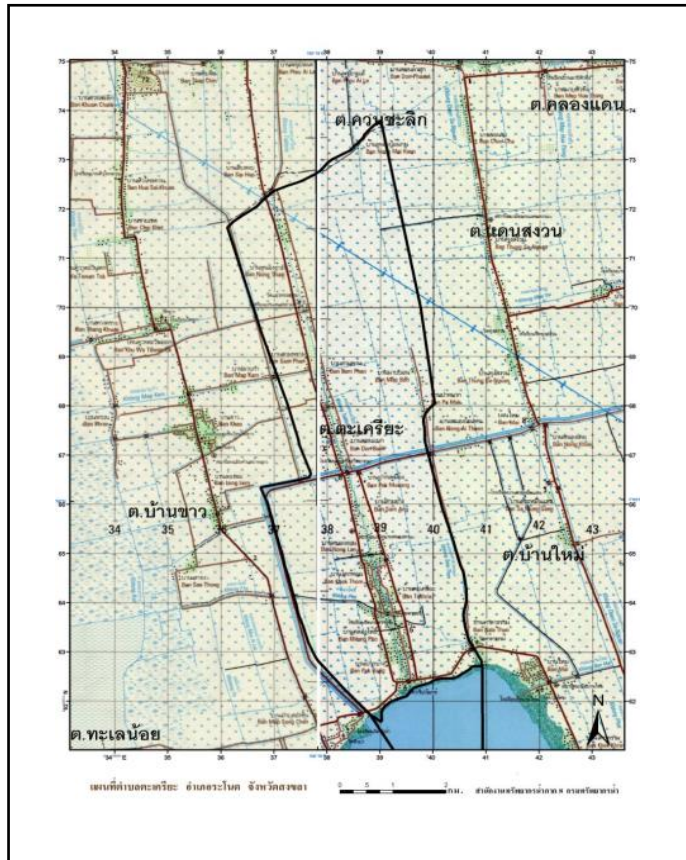
จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรในเขต อบต.ตะเคียน จำนวน 3,900 คน

ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม รับจ้าง

ลักษณะภูมิประเทศ

ภาพที่ 2.2 พื้นที่ตำบลตะเคียน

องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน มีพื้นที่ทั้งหมด 31 ตารางกิโลเมตร หรือ 41,361 ไร่ เป็นพื้นที่ราบลุ่มฝั่งทะเลสาบสงขลา มีพื้นดินเป็นดินเหนียว เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา มีนกน้ำอาศัยเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพและยังเหมาะแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างดีลักษณะภูมิประเทศของตำบลตะเคียนเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลสาบสงขลา ต่อมากระแสน้ำได้พัดพาดินและตะกอนมาทับถมจนกลายเป็นที่ราบกว้างได้ปรับเปลี่ยนเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์และทำนาในปัจจุบัน จากสภาพลักษณะที่เป็นที่ราบลุ่มในฤดูฝน มักเกิดน้ำท่วมฉับพลันเป็นประจำทุกปี

ลักษณะภูมิอากาศ

แบบมรสุม มี 2 ฤดู

1. ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - มิถุนายน
2. ฤดูฝน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม - มกราคม

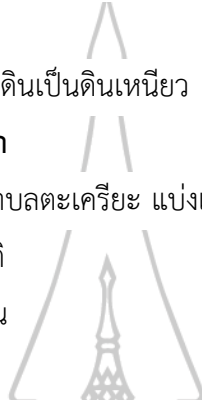
ลักษณะของดิน

ลักษณะส่วนใหญ่เนื้อดินเป็นดินเหนียว

ลักษณะของแหล่งน้ำ

สภาพแหล่งน้ำของตำบลตะเคียนะ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ
2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลลำคลอง

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	คลองตะเคียนะ	หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 5 ตำบลตะเคียนะ	กว้าง 25 เมตร ยาว 11 กม. ลึก 4 เมตร
2	คลองศาลาธรรม	หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 3 ตำบลตะเคียนะ	กว้าง 20 เมตร ยาว 5 กม. ลึก 4 เมตร
3	คลองโพธิ์	หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 4 ตำบลตะเคียนะ	กว้าง 12 เมตร ยาว 11 กม. ลึก 2 เมตร
4	คลองมาบก้า	หมู่ที่ 5 บ้านดอนแบก	กว้าง 12 เมตร ยาว 11 กม. ลึก 2 เมตร
5	คลองสามอ่าง	หมู่ที่ 3 บ้านโคกข่อม	กว้าง 12 เมตร ยาว 11 กม. ลึก 2 เมตร

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลสระน้ำ

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	สระน้ำวัดเกษตรชลธี	หมู่ 1 ในวัดเกษตรชลธี	เนื้อที่จำนวน 2 ไร่
2	สระน้ำกลางบ้าน ม.1	หมู่ 1 ข้างบ้านนายประจวบ ห้องชู	เนื้อที่จำนวน 5 ไร่
3	สระน้ำโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม	หมู่ที่ 5 ใน ร.ร ตะเคียนวิทยาคม	เนื้อที่จำนวน 3 ไร่
4	สระน้ำโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม	หมู่ที่ 5 ใน ร.ร ตะเคียนวิทยาคม	เนื้อที่จำนวน 4 ไร่
5	สระน้ำวัดหนองถั่ว	หมู่ที่ 2 ในวัดหนองถั่ว	เนื้อที่จำนวน 2 ไร่

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลบ่อบาดาล (ใช้ผลิตน้ำประปา)

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 1 บ้านปากบาง	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
2	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 1 บ้านศาลาธรรม	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
3	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 2 บ้านหนองถั่ว	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
4	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 2 บ้านสามพราน	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
5	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 3 บ้านสามอ่าง	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
6	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 3 บ้านโคกท่อม	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
7	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 3 บ้านมาบสองชั้น	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
8	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 4 บ้านคลองโพธิ์	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.
9	บ่อบาดาล	หมู่ที่ 5 บ้านดอนแบก	ขนาด ศก. 6 นิ้ว ลึก 120 ม. ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 7 ลบ.ม./ชม.

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลประปา

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	ประปาบ้านปากบาง	หมู่ที่ 1 บ้านปากบาง	ขนาดความจุหอถังสูง 20 ลบ.ม. ตามแบบกรมโยธา
2	ประปาบ้านศาลาธรรม์	หมู่ที่ 1 บ้านศาลาธรรม์	ขนาดความจุหอถังสูง 18 ลบ.ม. ตามแบบประปานครหลวง
3	ประปาบ้านหนองถั่ว	หมู่ที่ 2 บ้านหนองถั่ว	ขนาดความจุหอถังสูง 18 ลบ.ม. ตามแบบกรมทรัพย์ฯ
4	ประปาบ้านสามพราน	หมู่ที่ 2 บ้านสามพราน	ขนาดความจุหอถังสูง 20 ลบ.ม. ตามแบบประปานครหลวง
5	ประปาบ้านสามอ่าง	หมู่ที่ 3 บ้านสามอ่าง	ขนาดความจุหอถังสูง 12 ลบ.ม. ตามแบบกรมทรัพย์ฯ
6	ประปาบ้านโคกท่อม	หมู่ที่ 3 บ้านโคกท่อม	ขนาดความจุหอถังสูง 20 ลบ.ม. ตามแบบกรมทรัพย์ฯ
7	ประปามาบสองชั้น	หมู่ที่ 3 บ้านมาบสองชั้น	ขนาดความจุหอถังสูง 20 ลบ.ม. ตามแบบประปานครหลวง
8	ประปาบ้านคลองโพธิ์	หมู่ที่ 4 บ้านคลองโพธิ์	ขนาดความจุหอถังสูง 10 ลบ.ม. ตามแบบกรมโยธา
9	ประปาบ้านดอนแบก	หมู่ที่ 5 บ้านดอนแบก	ขนาดความจุหอถังสูง 20 ลบ.ม. ตามแบบกรมทรัพย์ฯ

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.1

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	เหมืองสายบ้านนายแปลก - คลองศาลาธรรม	หมู่ที่ 1	ขนาดกว้าง 5.00 เมตร ยาว 1,100 เมตร ลึก 1.20 ม.
2	เหมืองสายบ้าน สจ.เอื้อน - หมอนกลาง	หมู่ที่ 1	ขนาดกว้าง 2.00 เมตร ยาว 450 เมตร ลึก 1.20 ม.
3	เหมืองสายบ้านนายใช้- หมอนกลาง	หมู่ที่ 1	ขนาดกว้าง 2.00 เมตร ยาว 800 เมตร ลึก 1.20 ม.
4	เหมืองสายบ้านครูสุวิทย์- หมอนกลาง	หมู่ที่ 1	ขนาดกว้าง 2.50 เมตร ยาว 800 เมตร ลึก 1.20 ม.
5	เหมืองสายบ้านผู้ใหญ่สัมพันธ์ - นบลุงวัน	หมู่ที่ 1	ขนาดกว้าง 2.50 เมตร ยาว 500 เมตร ลึก 1.20 ม.

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.2

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	เหมืองสายหมอนกลาง -ชลประทาน	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 6.00 เมตร ยาว 3,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
2	เหมืองสายหนองปิด- หน้าตาแดง	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 4.00 เมตร ยาว 750 เมตร ลึก 1.20 ม.
3	เหมืองสายบ้านนายค่อม - หมอนกลาง	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,200 เมตร ลึก 1.20 ม.
4	เหมืองสายบ้านนายเปรม - หมอนกลาง	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,200 เมตร ลึก 1.20 ม.
5	เหมืองสายตาอัน - หมอนกลาง	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,200 เมตร ลึก 1.20 ม.
6	เหมืองสายโรงอิฐ - ชลประทาน	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.00 เมตร ยาว 900 เมตร ลึก 1.20 ม.

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
7	เหมืองสายนางห้วย - ชลประทาน	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.00 เมตร ยาว 1,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
8	เหมืองสายตกรัด- ชลประทาน	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.00 เมตร ยาว 3,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
9	เหมืองสายนายเสริฐ - มาบก้า	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 900 เมตร ลึก 1.20 ม.
10	เหมืองสายนายกิก - ชลประทาน	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 900 เมตร ลึก 1.20 ม.
11	เหมืองสายนายชอบ - นองปิด	หมู่ที่ 2	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 900 เมตร ลึก 1.20 ม.

ตารางที่ 2.7 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.3

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	เหมืองสายหมอนกลาง - คลองโพธิ์	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 6.00 เมตร ยาว 2,500 เมตร ลึก 1.50 ม.
2	เหมืองสายคลองโพธิ์- มาบสองชั้น	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,400 เมตร ลึก 1.20 ม.
3	เหมืองสายนายช่วง - หมอนกลาง	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.00 เมตร ยาว 480 เมตร ลึก 1.00 ม.
4	เหมืองสายนางอุไร - หมอนกลาง	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.50 เมตร ยาว 560 เมตร ลึก 1.00 ม.
5	เหมืองสายนายพัน - หมอนกลาง	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.5 0 เมตร ยาว 450 เมตร ลึก 1.00 ม.
6	เหมืองสายตันประดู่ - ถนน รพช.	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 900 เมตร ลึก 1.20 ม.

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
7	เหมืองสายบ้านกำไร - บ้านนางอุไร	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.50 เมตร ยาว 250 เมตร ลึก 1.00 ม.
8	เหมืองสายหนูแก้ว - ชลประทาน	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.20 เมตร ยาว 1,7 00 เมตร ลึก 1.20 ม
9	เหมืองสายข้างอนามัย - คลองสาม อ่าง	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 2.50 เมตร ยาว 350 เมตร ลึก 1.00 ม.
10	เหมืองสายชลประทาน - บ้านสจ. เอื้อน	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 7.00 เมตร ยาว 3,500 เมตร ลึก 1.50 ม.
11	เหมืองสายนบหูกวาง - คลองศาลา ธรรม์	หมู่ที่ 3	ขนาดกว้าง 7.00 เมตร ยาว 750 เมตร ลึก 1.50 ม

ตารางที่ 2.8 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.4

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	เหมืองสายบ้านนายวัง	หมู่ที่ 4	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 2,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
2	เหมืองสายมาบสังแก-ชลประทาน	หมู่ที่ 4	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 2,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
3	เหมืองสายหนองไ้แ้วน - ชลประทาน	หมู่ที่ 4	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,980 เมตร ลึก 1.20 ม.
4	เหมืองสายสังแก-หนองไ้แ้วน	หมู่ที่ 4	ขนาดกว้าง 2.20 เมตร ยาว 490 เมตร ลึก 1.20 ม.

ตารางที่ 2.9 ข้อมูลเหมืองน้ำ ม.5

ที่	ชื่อสาย/ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	ขนาด/ลักษณะ
1	เหมืองสายบ้านตาอิน-หมอนกลาง	หมู่ที่ 5	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 2,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
2	เหมืองสายต้นประดู่-บ้านนางปุก	หมู่ที่ 5	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 2,000 เมตร ลึก 1.20 ม.
3	เหมืองสายบ้านครูเจียง-หมอนกลาง	หมู่ที่ 5	ขนาดกว้าง 3.50 เมตร ยาว 1,980 เมตร ลึก 1.20 ม.
4	เหมืองสายข้างโรงเรียนดอนแบก	หมู่ที่ 5	ขนาดกว้าง 2.20 เมตร ยาว 490 เมตร ลึก 1.20 ม.

3.3 ประชากร

จำนวนประชากร ทั้งหมดของตำบลตะเคียนชะ ตามทะเบียนราษฎรอำเภอระโนด มีจำนวนทั้งสิ้น 4,051 คน 3,919 หลังคาเรือน โดยสามารถจำแนกได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.10 จำนวนประชากรของตำบลตะเคียนชะ ตามทะเบียนราษฎรอำเภอระโนด

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านปากบาง	492	519	1,032	1,011
2	บ้านหนองถั่ว	255	253	526	508
3	บ้านปากเหมือง	529	561	1,112	1,090
4	บ้านคลองโพธิ์	288	323	611	611
5	บ้านดอนแบกปากเหมือง	344	355	697	699
ตำบลตะเคียนชะ		1,908	2,011	4,051	3,919

ที่มา : งานทะเบียนราษฎรอำเภอระโนด ข้อมูล ณ เดือน พฤศจิกายน 2565

3.4 ระบบเศรษฐกิจ

3.4.1 การเกษตร

- ประชากรในตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพหลัก ทำนา เนื่องจากพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เนื้อดินเป็นดินเหนียวเหมาะแก่การปลูกข้าว
- อาชีพเสริม ได้แก่ ทำสวน พืชไร่ พืชผัก ไร่นาสวนผสม รับจ้างทั่วไป เลี้ยงสัตว์ ประมง ฯลฯ

ตารางที่ 2.11 ประเภทพืชการเกษตรและพื้นที่ปลูก

ลำดับที่	ประเภทพืชการเกษตร	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)
1	ข้าวนาปี	13,951
2	ปาล์มน้ำมัน	1,457
3	ไม้ผล	72
4	พืชผัก	275
รวม		15,755

3.4.2 การประมง

การทำประมงของตำบลตะเคียนใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นการทำประมงโดยเลี้ยงในบ่อดิน เลี้ยง ในร่องสวนแปลงไร่นาสวนผสม เลี้ยงในกระชัง และขุดบ่อล่อปลาตามธรรมชาติ ปลาที่เลี้ยงส่วนใหญ่ ได้แก่ ปลาดุก ปลานิล ปลายี่สก และปลาทอมไทย

3.4.3 การปศุสัตว์

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลตะเคียนใหญ่ มีการเลี้ยงโคพื้นเมือง โคลูกผสม เป็นการเลี้ยง ตามธรรมชาติโดยปล่อยให้กินหญ้าตามท้องไร่ปลาชานา สำหรับการเลี้ยงสัตว์ปีกได้แก่ ไก่พื้นเมือง สุกร และเป็ดไข่ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน

3.4.4 การบริการ

- โรงแรม - แห่ง
- ร้านอาหาร 1 แห่ง
- โรงภาพยนตร์ - แห่ง
- สถานีขนส่ง - แห่ง
- สถานีจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง 6 แห่ง
- ปั้มน้ำมันหลอดแก้ว 4 แห่ง
- ร้านค้า 69 แห่ง

- ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง 2 แห่ง

3.4.5 การท่องเที่ยว ในตำบลตะเคียน มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ วัดวาริปาโมกข์

3.4.6 อุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมด้านการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว 6 แห่ง

3.4.7 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การพาณิชย์

- ธนาคาร 1 แห่ง
- ตลาดนัด 1 แห่ง (หมู่ที่ 1)

กลุ่มอาชีพ

- กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ที่ 2
- กลุ่มเครื่องแกง หมู่ที่ 2
- กลุ่มปลาร้า หมู่ที่ 5
- กลุ่มสตรีพอเพียง หมู่ที่ 3
- กลุ่มปลูกผักสวนครัว หมู่ที่ 5
- กลุ่มนาข้าวปลอดสารพิษ หมู่ที่ 2

3.4.8 แรงงาน

แรงงานในพื้นที่ตำบลตะเคียน ส่วนมากเป็นแรงงานด้านการทำเกษตรกรรม เพราะมีพื้นที่ การทำการเกษตร การทำสวน และพื้นที่เพาะปลูกมาก บางส่วนไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่

3.5 เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

ตารางที่ 2.12 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านตำบลตะเคียน ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พ.ท.ทั้งหมด (ไร่)	พ.ท.ทำการเกษตร (ไร่)	จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร
1	บ้านปากบาง	17,573	3,143	284	250
2	บ้านหนองถั่ว	4,334	3,610	215	140
3	บ้านปากเหมือง	6,087	5,817	295	120
4	บ้านคลองโพธิ์	9,521	2,582	235	135
5	บ้านดอนแบกปากเหมือง	3,846	2,914	165	100
รวมทั้งสิ้น		41,361	18,066	1,406	995

3.5.1 ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร แหล่งน้ำทางการเกษตรที่ใช้ส่วนใหญ่มาจาก

- 1) แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ คลองโพธิ์ คลองมาบก้า คลองตะเคียน
- 2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ คลองส่งน้ำชลประทาน จำนวน 4 สาย

3.5.2 ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค) ประชากรมีน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือน

3.6 ทรัพยากรธรรมชาติ

3.6.1 น้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ คลองโพธิ์ คลองมาบก้า คลองตะเคียน

3.6.2 ป่าไม้ พื้นที่ของตำบลตะเคียน ลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ มีป่าไม้ธรรมชาติขึ้นโดยทั่วไป

3.6.3 ภูเขา ไม่มี

3.6.4 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติในตำบลตะเคียน ค่อนข้างจะสมบูรณ์ ทั้ง ดิน น้ำ และ นกน้ำ จะเห็นได้จากเกษตรกรในพื้นที่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

3.7 ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลักษณะภูมิประเทศ

ต้นกำเนิดของแม่น้ำสาขาย่อยของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพัทลุง ทางทิศตะวันตกมีเทือกเขานครศรีธรรมราช ทอดยาว ทิศเหนือจรดทิศใต้ ซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่างจังหวัดตรังกับจังหวัดพัทลุง และ ประเทศมาเลเซีย และลาดเทลงมาสู่ทะเลสาบสงขลา

ส่วนทิศตะวันออกเป็นสันทรายยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ โดยมีทะเลสาบสงขลาตั้งอยู่กลางลุ่มน้ำก่อนไปทางตะวันออก

พื้นที่ลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 8,495 ตารางกิโลเมตร

สภาพพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นลุ่มน้ำแห่งเดียวของประเทศไทย ที่มีระบบทะเลสาบ แบบลากูน (Lagoon) ขนาดใหญ่ เป็นแอ่งรองรับน้ำจืด (น้ำฝน น้ำจืดจากคลอง และน้ำหลากจากแผ่นดิน) โดยมีน้ำเค็มจากทะเลไหล เข้ามาผสมผสาน มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 8,495 ตร.กม. เป็นพื้นที่ทะเลสาบประมาณ 831.54 ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (บางส่วนของ อ.ชะอวดและ อ.หัวไทร) จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา (ยกเว้นพื้นที่อ.นาทวี อ.จะนะ อ.เทพาและ อ.สะบ้าย้อย)

แหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทาน

แหล่งน้ำของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 3.30 ล้านไร่ มีพрудวนครึ่ง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทางตอนเหนือ พื้นที่ประมาณ 125 ตร.กม.

สภาพฝน ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี 2,265.8 มม.

ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยจะอยู่ในช่วง ต.ค. – ธ.ค. 6,628.4 ล้าน ลบ.ม.

ที่ตั้ง ทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช

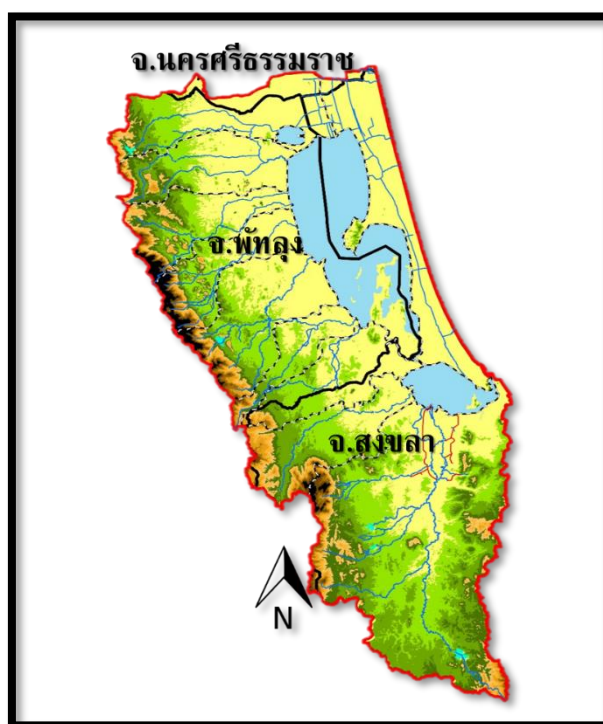
ทิศเหนือ ติดกับลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก

ทิศตะวันออก ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก

ทิศใต้ ติดกับชายแดนประเทศมาเลเซีย

ปริมาณน้ำในพื้นที่

ภาพที่ 2.3 ปริมาณน้ำในพื้นที่

ที่มา : โครงการศึกษาความเหมาะสมการแก้ปัญหาอุทกภัยคาบสมุทรสหิงพระ จังหวัดสงขลา

1. ปริมาณน้ำฝน

- น้ำฝนรายปีเฉลี่ย (41 ปี) 2,273.42 มม.
- ฤดูฝน (ก.ย.-ม.ค.) 1,613.09 มม. ฤดูแล้ง (ก.พ.-ส.ค.) 658.72 มม.
- สูงสุดในเดือนพฤศจิกายน 655.21 มม. ต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ 49.51 มม.

2. ปริมาณน้ำท่า

- น้ำท่ารายปีเฉลี่ย 610 ล้าน ลบ.ม. ฤดูฝน (ก.ย.-ม.ค.) 416 ล้าน ลบ.ม. ฤดูแล้ง (ก.พ.-ส.ค.) 194 ล้าน ลบ.ม.
- ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่ 23.42 ลิตร/วินาที/ตร.กม.
- สูงสุดในเดือนธันวาคม 120 ล้าน ลบ.ม. ต่ำสุดในเดือนมีนาคม 19 ล้าน ลบ.ม.

โครงการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

1. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสนธุ์ จ.สงขลา โดยการปลูกต้นไม้บริเวณริมถนนทางหลวงชนบท สข.3016 ตั้งแต่ช่วงบริเวณสามแยกบ้านกำนัน จนถึงหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านสามอ่าง ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ระยะทางประมาณ 600 เมตร วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ร่วมกันรักษาความสะอาด สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีถนนที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะท้อนวัฒนธรรม เพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดขยะมูลฝอย ลดปัญหาภาวะโลกร้อน และเป็นการสร้างความสามัคคี

2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำคลองศาลาธรรม ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เป็นการขุดขยายคลองศาลาธรรม สำหรับการระบายน้ำ ความยาว 13.035 กิโลเมตร อัตราการระบายน้ำ 16.329 ลูกบาศก์เมตร/วินาที โดยมีอาคารประกอบ เป็นประตูระบายน้ำ 2 แห่ง ท่อระบายน้ำ 11 แห่ง ท่อลอด 84 แห่ง สะพานรถยนต์ 17 แห่ง หากดำเนินการแล้วเสร็จจะเป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรที่ใช้น้ำจากโครงการทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง ประมาณ 1,917 ไร่ และสำหรับการอุปโภค-บริโภคของราษฎรประมาณ 1.22 ล้านลูกบาศก์เมตร

3. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำคลองศาลาธรรม ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด เป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ หากดำเนินการแล้วจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร ลดความเดือดร้อน ความวิตกกังวล และความไม่สะดวกด้านต่างๆ ในช่วงน้ำท่วม และสามารถแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรพื้นที่รับประโยชน์ ได้แก่ พื้นที่ อำเภอรโนด อำเภอกระแสนธุ์ อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลา

ทั้งนี้ โครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้น ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์ เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนทุกคน ซึ่งการทำประชาพิจารณ์จะจัดให้ได้รับความเห็นจากประชาชนทุกหมู่บ้าน และทำในวงกว้าง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สะท้อน

ความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง เพื่อให้การดำเนินโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น และร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนา ร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดล จอมประชา (2558) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการ (2) ระดับประสิทธิผลโครงการ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของประชาชนกับประสิทธิผลโครงการ และ (4) ปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรที่อยู่ในแนวพื้นที่ก่อสร้าง ประดูระบายน้ำหน้าควน ตำบลหาดใหญ่ และตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 400 คน ขนาด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 ตัวอย่าง คำนวณจากการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ สุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามพื้นที่ และ แบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นได้ เท่ากับ 0.895 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการระบายน้ำได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ได้ (2) ประสิทธิผลโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรประเภทต่างๆ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของประชาชนกับประสิทธิผลโครงการ พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง ($r = .727$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ข้อเสนอแนะ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดให้มีการประชุมหารือ เพื่อหาข้อสรุปในการชี้แนวเขตที่ดิน 2) ด้านการมีส่วนร่วม มีปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อเสนอแนะ คือ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการในพื้นที่ให้มากขึ้น 3) ด้านผลกระทบจากการดำเนินการมีปัญหา คือ 3.1) การไร้ที่อยู่อาศัยที่ทำกิน ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดเงินเวนคืนต่างๆ 3.2) ปัญหาการจราจร ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการแจ้งเตือน

ป้ายเตือน จัดหาอุปกรณ์ป้องกันต่างๆ และ 3.3) ปัญหาด้านการระบายน้ำ ข้อเสนอแนะ คือ ควรเร่งดำเนินการก่อสร้าง และจัดหาเครื่องสูบน้ำ เพื่อช่วยเร่งในการระบายน้ำให้ทันเวลา

พัชรินทร์ ทะริยะ (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิก ฝายร่องหินบ้านดอนเงิน ตำบลลอย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรสมาชิกฝายร่องหินบ้าน ดอนเงิน 2) การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิก ฝายร่องหิน บ้านดอนเงิน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกฝายร่องหิน บ้านดอนเงิน และ 4) ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝายร่องหิน บ้านดอนเงิน ตำบลลอย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 54.93 ปี สถานภาพสมรส จบ การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครและ ผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีแหล่งสินเชื่อมากกว่า 1 แห่ง มีพื้นที่ในการทำเกษตรเฉลี่ย 15.77 ไร่ 2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝายร่อง หิน พบว่า กลุ่มมีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการ มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับใช้ จัดสรรน้ำที่ชัดเจน มีผู้นำที่สมาชิกให้การยอมรับ สมาชิกประกอบกิจกรรมด้าน การเกษตรตามแผนการจัดสรรน้ำ ใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีเงินทุนของกลุ่ม และ ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้ ด้านเศรษฐกิจ/รายได้ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม/ระบบ นิเวศน์ของ สมาชิกกลุ่มและชุมชนดีขึ้น 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการกำหนดกฎระเบียบ/ข้อบังคับในระดับมาก ส่วนการวางแผนการแก้ไขปัญหา และการประเมินและ ติดตามผลการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 4) ปัจจัยความสำเร็จใน การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร (1) ปัจจัยภายในได้แก่ สมาชิกเป็นคนดีและผู้นำที่ดี ได้รับการ ยอมรับ มีประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม กฎระเบียบข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน (2) ปัจจัย ภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ด้านองค์ความรู้ ทุน งบประมาณหรือ ทรัพยากร

ธนิศร ยืนยง (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนา ท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัด นครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน

ให้มีความเข้มแข็งพัฒนาและส่งเสริมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้สังคมมีความสุข อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ ศูนย์สุขภาพแบบองค์รวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.40

ไตรทศ คุณิอาจ และวิวัฒน์ ฤทธิมา (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมากและสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอ เมืองสงขลา จังหวัดสงขลา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ปณิตทัต บนขุนทด และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม

วิพลรัตน์ คงยงค์ และ นิรัตน์ เพชรรัตน์ (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน จำนวน 378 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ,ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค, ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อันดับที่สาม คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล การมีส่วนร่วมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง 1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนตำบลทุ่งนารีไม่แตกต่างกัน 2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลทุ่งนารีแตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบล ทุ่งนารีไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลทุ่งนารี แตกต่างกัน สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และประชาชน ตำบลทุ่งนารี ทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โครงการ กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจ ของผู้นำเอง เพื่อร่วมโครงการที่ได้งบประมาณมาจากภาครัฐ โดยพัฒนาชุมชนกิจกรรมโครงการต่าง ๆ จะเกิดจากการตัดสินใจของผู้นำชุมชนที่สอดคล้องกับโครงการที่ภาครัฐจัดให้ เพื่อให้ได้งบประมาณ ในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนมีน้อยมาก โครงการส่วนใหญ่มุ่งเน้น ด้านอาชีพ การทำมาหากิน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้ที่เข้าร่วมโครงการดำเนินงาน ตามแผนที่ผู้นำชุมชนและพัฒนาชุมชนได้วางแผนดำเนินงานไว้ การประสานงานและประชาสัมพันธ์ โดยผู้นำชุมชนการดำเนินงานให้ประชาชนได้แบ่งงานกันตามเขตบ้าน จากการสัมภาษณ์ประชาชน บางส่วนยังขาดความรู้ และแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด อาชีพและวัยรุ่นจะไม่ค่อยมีโอกาสในการร่วม ดำเนินการคนที่อายุมากก็อาจจะไม่สะดวกเข้าร่วมงานกับชุมชนบ่อยนัก อีกทั้งประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละ เรื่อง แต่ละด้านของการร่วมโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ 3) ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ ผู้เข้าร่วมโครงการได้ลดรายจ่าย และต่อยอดความรู้ที่ได้รับเพื่อนำมาประกอบ อาชีพของตนเองจากกิจกรรมที่ทำให้ชาวบ้านได้ร่วมใช้ประโยชน์ การรวมกลุ่มปลูกสละแปลงใหญ่ทำ ให้ได้จำหน่ายผลผลิต มีรายได้พออยู่พอใช้ ประชาชนได้รับผลประโยชน์เป็นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เข้า ร่วมโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดมาให้ ถ้าเป็นโครงการที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับอาชีพที่คนในชุมชน ทำอยู่ก็จะได้รับผลประโยชน์เป็นส่วนมาก ซึ่งโครงการส่วนใหญ่จะเหมาะกับผู้ที่ประกอบอาชีพ เกษตรกร ค้าขายและผู้ที่มีเวลาว่างการทำงานประจำ โครงการที่คนในชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน

มากที่สุด คือ โครงการสาธารณูปโภคจากงบจัดสรรขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานโดยพัฒนาชุมชนผู้เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการตามแผนและได้รับผลจริงหรือไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอต่อการบริโภคภายในครอบครัวหรือไม่จากการสัมภาษณ์ประชาชนได้ร่วมประเมินผลเป็นส่วนน้อย ประชาชนประสงค์ให้มีผู้แสดงความคิดเห็นและสอบถามถึงปัญหาให้แท้จริงปฏิบัติจริงในการแก้ไขเป็นข้อ ๆ เจาจะตรงประเด็นนั้น ๆ

เกศกนก คานะมี และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ (3) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ให้แก่พื้นที่อื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชนบ้านหนองสาหร่าย มีแนวโน้มในการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งวัดจากพัฒนาของชุมชนและผลงานที่ได้รับรางวัล 2) ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านหนองสาหร่ายอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านหนองสาหร่ายอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ประชาชนให้ความร่วมมือในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง 3) ผลการนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีทำให้ชุมชนอื่นสามารถนำไปศึกษาเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา” ครั้งนี้ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.1 บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 136 คน (ที่มา : สำนักงานชลประทานที่ 16, 2567) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มาภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และเป็นหน่วยงานแกนกลางในการประสานงานการกำกับ ดูแล การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

1.1.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็คือ กลุ่มประชาชน ในการศึกษาที่กำหนดให้เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 3,311 คน (ที่มา: อบต.ตะเคียน, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973, pp. 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 101 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับตำแหน่ง

1.2.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็คือ กลุ่มประชาชน ในการศึกษาที่กำหนดให้เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 357 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามหมู่บ้าน

ทั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วนและแบบบังเอิญ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยวิธีของ ทาโร่ ยามาเน่(Yamane, 1973) ดังสูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ระดับความเชื่อมั่น เท่ากับ .95 และมีระดับความคลาดเคลื่อน เท่ากับ .05

1) ขนาดกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา

$$\text{แทนค่า } n = \frac{136}{1+136 \times 0.05^2}$$

$$n = 101.49 \text{ หน่วย}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 101 คน

2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3,311}{1+3,889 \times 0.05^2}$$

$$n = 356.88 \text{ หน่วย}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 357 คน

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง หลังจากได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและหาสัดส่วนภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$\text{สูตร } F = \frac{n \times N_i}{N}$$

- โดย F คือ จำนวนตัวอย่างที่ต้องการหาค่าสัดส่วน
 n คือ จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
 Ni คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
 N คือ จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 ดังนั้น เมื่อแทนค่าแล้วจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามหมู่บ้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทาน
 ที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

ระดับตำแหน่ง	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ข้าราชการ	9	7
ลูกจ้างประจำ / พนักงานราชการ	30	22
อาสาสมัครชลประทาน	47	35
ลูกจ้าง	50	37
รวม	136	101

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบล
 ตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านปากบาง	826	89
หมู่ที่ 2 บ้านหนองถั่ว	446	48
หมู่ที่ 3 บ้านปากเหมือง	926	100
หมู่ที่ 4 บ้านคลองโพธิ์	536	58
หมู่ที่ 5 บ้านดอนแบกปากเหมือง	577	62
รวม	3,311	357

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วนแล้ว ผู้ศึกษาก็ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเพื่อให้ครบตามจำนวนที่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพ 5. อาชีพ 6. รายได้ต่อเดือน 7. ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 และ 8. ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2) เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างแบบสอบถาม

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 1
	2. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	ส่วนที่ 2 ข้อ 2
	3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในกลุ่มน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 3

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
	4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	ส่วนที่ 2 ข้อ 4
	5. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนควบคุมคุณภาพน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 5
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	6. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 6
	7. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	ส่วนที่ 2 ข้อ 7
	8. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 8
	9. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	ส่วนที่ 2 ข้อ 9
	10. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานควบคุมคุณภาพน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 10
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	11. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 11
	12. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	ส่วนที่ 2 ข้อ 12
	13. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 13
	14. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	ส่วนที่ 2 ข้อ 14
	15. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการควบคุมคุณภาพน้ำ	ส่วนที่ 2 ข้อ 15
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	16. ท่านเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนฉิม จังหวัดสงขลา	ส่วนที่ 2 ข้อ 16
	17. ท่านเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนฉิม จังหวัดสงขลา	ส่วนที่ 2 ข้อ 17

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
	18. ท่านได้รับแจ้งผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา	ส่วนที่ 2 ข้อ 18
	19. ท่านมีส่วนในการปรับปรุงโครงการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ที่จะดำเนินการในอนาคต	ส่วนที่ 2 ข้อ 19
	20. ท่านได้ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา	ส่วนที่ 2 ข้อ 20
ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน		
1. เข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม	21. ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียมจากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของภาครัฐ	ส่วนที่ 3 ข้อ 21
	22. ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียมจากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของเอกชน	ส่วนที่ 3 ข้อ 22
2. เข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง	23. ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง	ส่วนที่ 3 ข้อ 23
	24. มีการบริการด้านสุขภาพให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณีพิเศษ	ส่วนที่ 3 ข้อ 24
3. เพิ่มคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	25. หน่วยงานในพื้นที่มีการวางแผนงานโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคุณภาพน้ำ	ส่วนที่ 3 ข้อ 25
	26. น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มีคุณภาพที่ดี เหมาะแก่การเกษตรหรืออุปโภคในชีวิตประจำวัน	ส่วนที่ 3 ข้อ 26
4. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน	27. หน่วยงานในพื้นที่มีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและผลักดันโครงการต่างๆ	ส่วนที่ 3 ข้อ 27
	28. การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกภาคส่วน	ส่วนที่ 3 ข้อ 28

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
5. สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ	29. หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนงานการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม	ส่วนที่ 3 ข้อ 29
	30. มีการมอบหมายภารกิจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ	ส่วนที่ 3 ข้อ 30
6. ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ	31. หน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่มีการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ชุดลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง	ส่วนที่ 3 ข้อ 31
	32. มีการร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำอย่างต่อเนื่อง	ส่วนที่ 3 ข้อ 32

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. การศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรในการศึกษา

2. สร้างรายการข้อคำถามให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ โดยเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่กำหนดไว้

3. ตรวจสอบความถูกต้องของร่างแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขในส่วนของข้อคำถาม เพื่อให้นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence = IOC) ทั้งนี้ ได้พิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (Item) ที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป หมายถึง รายการนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด โดยกำหนดความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

5. แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านเรียบร้อยแล้ว นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 = 0.923 โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC \geq .50 และไม่มีข้อคำถามใดที่มีค่า IOC \leq .50 ทั้งนี้ ผู้ศึกษาอาศัยวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยการใช้สูตรของ วาโร เฟ็งส์วีสต์, (2551, น. 245) ดังนี้

$$\text{ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน (\Sigma R)}}{\text{จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ (N)}}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับประเด็นหลักที่ศึกษา

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ 1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 – 1.00 มีความเที่ยงตรงสูง ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .50 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

6. จากนั้น นำแบบสอบถามที่แก้แล้วไปทำการทดลองใช้ (try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน คือ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมและขาดน้ำ ซึ่งมีบริบทเดียวกันกับตำบลตะเคียน จำนวน 30 คน ทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability analysis) ได้ค่า Cronbach's alpha = 0.983 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.7 จึงนำแบบสอบถามไปใช้จริงได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เนื่องจากสถานการณ์โควิดที่มีการระบาดอย่างรุนแรง ผู้ศึกษาจึงหลีกเลี่ยงเก็บแบบสอบถามแบบเผชิญหน้า มาเป็นการเก็บแบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์แทน เพื่อความสะดวก รวดเร็วและตอบโจทย์การศึกษานี้

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) แบบวัดครั้งเดียว (One shot study) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 458 ชุด

3.3 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งที่มา เช่น หนังสือ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อศึกษา แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการดำเนินการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับ ลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพสมรส 5) อาชีพ และ 6) รายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติ Pearson Correlation

4.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้ สถิติ ค่าความถี่

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

1. เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

2. เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ การแก้ไขปัญหาที่ท่วม และการควบคุมคุณภาพน้ำ

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Pearson Correlation โดยเกณฑ์การแปลผลความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย 3 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น.144)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การแปรความหมาย

ต่ำกว่า 0.20

มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

0.20 - 0.41

มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

0.41 - 0.60

มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

0.61 - 0.80

มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

0.81 ขึ้นไป

มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา” ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

โดยผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วนและแบบบังเอิญ บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 101 คน และประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 357 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ได้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สรุปผลการรายงานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพ 5. อาชีพ 6. รายได้ต่อเดือน 7. ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 และ 8. ตำแหน่ง
2. สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
3. สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีระ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ดังนี้ H0 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน H1 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยกว่า 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวน
f	แทน	ค่าความถี่
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sig.	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
α	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
SS	แทน	Sum of Squares
df	แทน	ค่าของชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	แทน	Mean Square
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์
**	หมายถึง	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
*	หมายถึง	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1. สรุปผลการรายงานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการรายงานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา จำนวน 101 คน และประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา จำนวน 357 คน รวมทั้งสิ้น 458 คน โดยวิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่ง รายละเอียดดังตารางที่ 4.1- 4.7

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

(n = 458)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ชาย	270	59.0	1
หญิง	188	41.0	2
รวม	458	100.0	

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

(n = 458)

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	29	6.3	4
21-40 ปี	171	37.4	2
40-60 ปี	187	40.8	1
61 ปี ขึ้นไป	71	15.5	3
รวม	458	100.0	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 40-60 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 รองลงมา คือ มีอายุ 21-40 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 อายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 458)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	323	70.5	1
ปริญญาตรี	126	27.5	2
สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.0	3
รวม	458	100.0	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

(n = 458)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
โสด	56	12.2	2
สมรส	392	85.6	1
หม้าย/หย่าร้าง	10	2.2	3
รวม	458	100.0	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 85.60 รองลงมา คือ โสด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 และหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

(n = 458)

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
รับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ	165	36.0	1
พนักงานบริษัท	14	3.1	5
รับราชการ	36	7.9	4
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างของรัฐ	98	21.4	3
ค้าขาย	12	2.6	6
อื่นๆ (ระบุ).....	133	29.0	2
รวม	458	100.0	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมา คือ อาชีพอื่นๆ เช่น เกษตรกร จำนวน จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างของรัฐ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 รับราชการ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90 พนักงานบริษัท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 และค้าขาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n = 101)

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	21	4.6	4
5,001 – 10,000 บาท	119	26.0	3
10,001 – 20,000 บาท	196	42.8	1
มากกว่า 20,000 บาท	122	26.6	2
รวม	101	100.0	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 รองลงมา คือ รายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 รายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และ รายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปฏิบัติงาน
สำนักงานชลประทานที่ 16

(n = 101)

ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ใช่	101	22.1	2
ไม่ใช่	357	77.9	1
รวม	101	100.0	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ได้ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

(n = 101)

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
ข้าราชการ	7	6.9	4
ลูกจ้างประจำ / พนักงานราชการ	22	21.8	3
อาสาสมัครชลประทาน	35	34.7	2
ลูกจ้าง	37	36.6	1
รวม	101	100.0	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งลูกจ้าง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 รองลงมา คือ อาสาสมัครชลประทาน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 ลูกจ้างประจำ / พนักงานราชการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 และข้าราชการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ

2. สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผู้ศึกษาจะเสนอผลการวิเคราะห์ที่ในภาพรวมเป็นรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.9 – 4.13

สมมติฐานทางการศึกษา

H0 : ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง

H1 : ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ต่ำกว่าระดับปานกลาง

โดยได้ทำการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง จึงยอมรับสมมติฐานทางการศึกษา H0

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน

(n = 458)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.50	.746	ปานกลาง	3
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.62	.701	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

(n = 458)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.18	.708	ปานกลาง	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.37	.680	น้อย	4
รวม	2.67	.628	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = .628) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .708) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.62$, S.D. = .701) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = .746) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = .680) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ	2.53	.791	ปานกลาง	2
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	2.48	.821	น้อย	3
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ	2.57	.805	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	2.43	.827	น้อย	5
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนควบคุมคุณภาพน้ำ	2.47	.852	น้อย	4
รวม	2.50	.746	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = .746) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.57$, S.D. = .805) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = .791) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = .821) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนควบคุมคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$, S.D. = .852) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = .827) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ	2.79	.756	ปานกลาง	2
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	2.51	.811	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ	2.86	.715	ปานกลาง	1
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	2.47	.834	น้อย	5
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานควบคุมคุณภาพน้ำ	2.50	.881	ปานกลาง	4
รวม	2.63	.701	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.63$, S.D. = .701) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = .715) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = .756) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$, S.D. = .811) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานควบคุมคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = .881) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$, S.D. = .834) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ	3.32	.728	ปานกลาง	1
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	3.20	.803	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

(n = 458)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์แหล่งน้ำใน ลุ่มน้ำ	3.22	.775	ปานกลาง	2
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาน้ำ ท่วม	3.10	.781	ปานกลาง	4
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการควบคุมคุณภาพน้ำ	3.05	.828	ปานกลาง	5
รวม	3.18	.708	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .708) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = .728) รองลงมา คือ การได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$, S.D. = .775) การได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = .803) การได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = .781) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การได้รับผลประโยชน์จากการควบคุมคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.05$, S.D. = .828) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน
อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

(n = 168)				
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ท่านเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการเพื่อการเกษตร อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	2.32	.681	น้อย	4
ท่านเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการ บริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบล ตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	2.18	.715	น้อย	5
ท่านได้รับแจ้งผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับการ บริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบล ตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	2.52	.786	ปานกลาง	1
ท่านมีส่วนในการปรับปรุงโครงการบริหารจัดการ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ที่จะดำเนินการในอนาคต	2.43	.774	น้อย	2
ท่านได้ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการบริหาร จัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	2.41	.798	น้อย	3
รวม	2.37	.680	น้อย	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด
จังหวัดสงขลา ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย
($\bar{x} = 2.37$, S.D. = .680) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การได้รับ
แจ้งผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบล
ตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.52$, S.D. = .786) รองลงมา
คือ การมีส่วนในการปรับปรุงโครงการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน

อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ที่จะดำเนินการในอนาคต อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.43, S.D. = .774$) การได้ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41, S.D. = .798$) การเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.32, S.D. = .681$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.18, S.D. = .715$) ตามลำดับ

3. สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1. เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2. เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3. เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5. สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6. ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ ผู้ศึกษาจะเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเป็นรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.14 – 4.19

สมมติฐานทางการศึกษา

H0 : ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง

H1 : ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ต่ำกว่าระดับปานกลาง

โดยได้ทำการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษา พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง จึงยอมรับสมมติฐานทางการศึกษา H0

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา
ภาพรวมในทุกด้าน

(n = 458)

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม	3.23	.691	ปานกลาง	3
เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง	3.26	.694	ปานกลาง	2
เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	3.00	.716	ปานกลาง	6
เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน	3.30	.660	ปานกลาง	1
สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ	3.10	.648	ปานกลาง	5
ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ	3.12	.740	ปานกลาง	4
รวม	3.17	.545	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = .545) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = .660) รองลงมา คือ การเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .694) การเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = .691) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = .740) การสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = .648) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = .716) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม

(n = 458)

ด้านเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของภาครัฐ	3.18	.723	ปานกลาง	2
ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของเอกชน	3.28	.764	ปานกลาง	1
รวม	3.23	.691	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = .691) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = .764) รองลงมา คือ ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .723) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง

(n = 458)

ด้านเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง	3.27	.758	ปานกลาง	1
มีการบริการด้านสุขภาพให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณีพิเศษ	3.25	.725	ปานกลาง	2
รวม	3.26	.694	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ด้านเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .694) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = .758) รองลงมา คือ มีการบริการด้านสุขาภิบาลให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณีพิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = .725) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ด้านเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

(n = 458)

ด้านเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการวางแผนงานโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคุณภาพน้ำ	3.32	.751	ปานกลาง	1
น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มีคุณภาพที่ดี เหมาะแก่การเกษตรหรืออุปโภคในชีวิตประจำวัน	2.68	.918	ปานกลาง	2
รวม	3.00	.716	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ด้านเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = .716) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการวางแผนงานโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = .751) รองลงมา คือ น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มีคุณภาพที่ดี เหมาะแก่การเกษตรหรืออุปโภคในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = .918) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา
ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน

(n = 458)

ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและ ผลักดันโครงการต่างๆ	3.56	.758	มาก	1
การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกภาคส่วน	3.04	.762	ปานกลาง	2
รวม	3.30	.660	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = .660) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและผลักดันโครงการต่างๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = .758) รองลงมา คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$, S.D. = .762) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา
ด้านสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

(n = 458)

ด้านสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนงานการบริหารจัดการ น้ำแบบมีส่วนร่วม	3.09	.705	ปานกลาง	2
มีการมอบหมายภารกิจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ บริหารจัดการน้ำ	3.11	.677	ปานกลาง	1
รวม	3.10	.648	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ด้านสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = .648) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการมอบหมายภารกิจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = .677) รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนงานการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = .705) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ด้านปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ

(n = 458)

ด้านปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
หน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่มีการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ เช่น ชุดลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง	3.31	.747	ปานกลาง	1
มีการร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำอย่างต่อเนื่อง	2.94	.833	ปานกลาง	2
รวม	3.12	.740	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ด้านปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = .740) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่มีการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ เช่น ชุดลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = .747) รองลงมา คือ มีการร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = .294) ตามลำดับ

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา โดยได้ทำการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษา พบว่า

สมมติฐานทางการศึกษา

H0 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

H1 : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน น้อยกว่า 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน (n=458)		
	r	sig	N
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.537**	.000	458
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	.527**	.000	458
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.418**	.000	458
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	.630**	.000	458
รวม	.595**	.000	458

**ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด

จังหวัดสงขลา โดยใช้การทดสอบค่าทางสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.595$, $\text{sig} = .000$) แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับปานกลาง ($r = 0.537$, $\text{sig} = .000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนั้น ผลการทดสอบจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับปานกลาง ($r = 0.527$, $\text{sig} = .000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนั้น ผลการทดสอบจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ในระดับปานกลาง ($r = 0.418$, $\text{sig} = .000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนั้น ผลการทดสอบจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.630$, $\text{sig} = .000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนั้น ผลการทดสอบจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน จึงยอมรับสมมติฐานหลัก แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จะส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเป็นไปอย่างยั่งยืน และหากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ก็ยิ่งจะทำให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนค่อนข้างสูงตามไปด้วย

5. สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้าง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน
ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

ตามวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา
พบว่า

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน
อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

(n=458)

ต้องการสร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำควรส่งเสริม การมีส่วนร่วมด้านใด อย่างไร	ความถี่
เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม	9
เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง	6
เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	55
เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน	36
สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ	110
ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ	141

จากตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะเคียน
อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 458 คน เมื่อพิจารณาแต่ข้อความ
พบว่า ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ จำนวน 141 คน รองลงมา
คือ สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ จำนวน 110 คน เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการ
นำน้ำกลับมาใช้ใหม่ จำนวน 55 คน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน จำนวน
36 คน เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม จำนวน 9 คน และเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่าง
ทั่วถึง จำนวน 6 คน ตามลำดับ

ผู้ศึกษาได้ สรุปแนวทางการสร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่ประชาชน เข้าถึงประชาชนทุกครัวเรือน ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ทุกช่วงวัย ส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ หนองบึง ทะเลสาบ และป่าชายเลน เพื่อประชาชนเห็นความสำคัญของแหล่งน้ำ ที่มาของทรัพยากรน้ำ ระบบนิเวศน้ำ มีการจัดการแหล่งน้ำ ควบคุมการใช้สารเคมีในการเกษตร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ควรส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเกษตร ชุมชน โดยใช้ระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปลูกพืชน้ำที่ช่วยกรองน้ำและเพิ่มออกซิเจนในแหล่งน้ำเช่นต้นกก พืชที่ช่วยลดสารพิษ ซึ่งเป็นที่มาของน้ำที่สะอาดมีคุณภาพที่ดีในการบริโภค อุปโภคในครัวเรือนและการเกษตร อีกทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาและเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (f = 141)

2. สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ภาครัฐควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการบริหารจัดการน้ำ โดยรัฐต้องสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่เช่นการจัดกิจกรรมอนุรักษ์แหล่งน้ำในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมมือกันฟื้นฟูแหล่งน้ำ การใช้น้ำอย่างประหยัด สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ จัดตั้งคณะกรรมการหรือองค์กรกลางที่มีหน้าที่ในการดูแลและประสานงานด้านการจัดการน้ำจากภาครัฐ เอกชน ชุมชนและประชาชนผู้ใช้น้ำในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ (f = 110)

3. เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการทำงาน อธิบายให้ชาวบ้านได้เห็นถึงประโยชน์ระยะยาว และให้ประชาชนเสนอสิ่งที่ต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาน้ำ ควบคุมการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรและส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ให้ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อลดสารตกค้างในดินและน้ำ ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องมลพิษทางน้ำแก่ประชาชนและชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยใกล้แหล่งน้ำเช่นไม่ทิ้งขยะหรือสารเคมีลงในน้ำ (f = 55)

4. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน หน่วยงานของรัฐต้องสื่อสารให้ประชาชนรับรู้ถึงการเข้าร่วมมีประโยชน์อย่างไร ควรให้มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำร่วมกัน ให้มีการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละภาคส่วน ให้ความรู้เรื่องการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพแก่ประชาชน ส่งเสริมการกักเก็บน้ำฝนเช่นสร้างบ่อเก็บน้ำฝนในที่อาศัย บ่อเก็บน้ำในเขตเกษตรกรรมเพื่อให้มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง (f = 36)

5. เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง ภาครัฐควรมีการสำรวจประชาชนทุกครัวเรือน โดยผ่านกลไกของผู้นำชุมชน หรือ อสม. ว่าทุกครัวเรือนในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้ ครบครันหรือไม่ และหากมีครอบครัวที่ห่างไกลหรือตกหล่น ควรจัดสรรงบประมาณหรือจัดทำแผน ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาและให้ประชาชนทุกครัวเรือนเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลอย่างรวดเร็วที่สุด การรักษาสุขอนามัย ลดการแพร่ระบาดของโรค และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ดูแลการจัดการ น้ำเสียและสุขาภิบาลในท้องถิ่น ให้ความรู้แก่ประชาชน ล้างมือด้วยสบู่และน้ำสะอาดหลังจากการใช้ ห้องน้ำ ทำความสะอาดสิ่งของและพื้นที่ส่วนรวมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค (f = 9)

6. เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม ส่งเสริมให้มีน้ำดื่มที่สะอาดในหมู่บ้านทั่วถึง โดยจัดตั้งเครื่องกรองน้ำ เพราะทุกวันนี้ประชาชนในพื้นที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำดื่มทุกครัวเรือน ให้มีการสร้างแหล่งน้ำดื่มสะอาด เช่น บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ และระบบท่อส่งน้ำในพื้นที่ห่างไกลที่ขาด แคลนน้ำ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาปกป้องแหล่งน้ำดื่ม จัดกิจกรรมทำความสะอาดแม่น้ำ ธรรมชาติอนุรักษ์น้ำ อบรมให้ความรู้เรื่องการใช้ น้ำดื่มอย่างปลอดภัย สร้างความตระหนักในการรักษา แหล่งน้ำดื่มที่สะอาดในระยะยาว (f = 6)

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

(n=458)	
ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	114
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	115
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	115
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	113

จากตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 458 คน เมื่อพิจารณาแต่ข้อคำถาม

พบว่า ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 115 คน (การสร้างเครือข่าย, การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์, สนับสนุนทรัพยากร, ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำอย่างเต็มที่) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 114 คน (จัดอบรมให้ความรู้, เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จำนวน 113 คน (การมอบรางวัลและการยกย่อง, การจัดกิจกรรมการแข่งขันและประกวด, การให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจตามกฎหมาย) ตามลำดับ

ผู้ศึกษาได้ สรุปข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำในระดับชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์กันได้ ตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีตัวแทนจากประชาชนในตำบลตะเคียนเข้าร่วมเพื่อให้การจัดการมีความโปร่งใสและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำ การบำรุงรักษาระบบน้ำและการเก็บกักน้ำฝน เพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการดูแลแหล่งน้ำในท้องถิ่น (f = 115)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สนับสนุนการให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำฝนในพื้นที่เกษตร เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพียงพอเพื่อใช้เพาะปลูกได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการวัดคุณภาพน้ำ (f = 115) ตัวอย่างเช่น

2.1 เครื่องวัดค่า PH ค่าความขุ่น ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ และปริมาณสารปนเปื้อนต่างๆ ประชาชนสามารถใช้เครื่องวัดเหล่านี้เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำใกล้เคียงได้

2.2 แอปพลิเคชันบนมือถือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยในการรายงานสภาพน้ำการแจ้งเตือนในการใช้น้ำที่ไม่เหมาะสมหรือแจ้งเตือนเกี่ยวกับภัยแล้งและน้ำท่วม ประชาชนสามารถใช้แอปพลิเคชันเหล่านี้เพื่อรับข้อมูลและมีส่วนร่วมในการรายงานปัญหาหรือภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำได้

2.3 ระบบกรองน้ำ (Water filtration system) การติดตั้งระบบกรองน้ำที่ใช้ในครัวเรือนหรือชุมชนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำสะอาดได้ง่ายและสามารถจัดการน้ำเสียหรือปนเปื้อนได้ดีขึ้น

อุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านอนุรักษ์ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและป้องกันภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ อีกทั้ง ควรให้มีการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครด้านสุขภาพให้ความรู้ด้านการจัดการน้ำอย่างถูกสุขลักษณะ

การติดตามประเมินผล การจัดการสุขาภิบาล ประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่า การจัดการน้ำและสุขาภิบาลมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน จะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง และยั่งยืน ทั้งยังช่วยเสริมสร้าง สุขภาพที่ดีในชุมชนอีกด้วย

2.4 การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลเพื่อส่งเสริมการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในภาค การเกษตรกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้กระตุ้นความสนใจและการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

2.4.1 การมอบรางวัลและการยกย่อง เป็นรางวัลเกษตรกรต้นแบบ มอบรางวัล ให้แก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่มีผลงานโดดเด่นในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น การใช้เทคโนโลยีชลประทานที่มีประสิทธิภาพหรือการอนุรักษ์น้ำในไร่นา การประกาศเกียรติคุณ สำหรับชุมชนหรือกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการจัดการน้ำ โดยการนำเสนอเป็นตัวอย่าง ในที่สาธารณะเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับผู้อื่น

2.4.2 การจัดกิจกรรมการแข่งขันและประกวด เป็นการแข่งขันการจัดการน้ำใน ชุมชนหรือระหว่างชุมชน เพื่อหาผู้ที่สามารถจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การลด การสูญเสียน้ำ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะภาคการเกษตรให้มีความ คุ่มค่าและได้ผลลัพธ์สูงสุดด้วยปริมาณน้ำที่ใช้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน ชุมชน การประกวดโครงการอนุรักษ์น้ำหรือแนวคิดการอนุรักษ์น้ำที่สามารถนำไปใช้ได้จริงพร้อมมอบ รางวัลให้กับผู้ชนะและสนับสนุนการนำโครงการไปปฏิบัติจริง

2.4.3 การให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจตามกฎหมาย ดังนี้

1) การลดภาษีหรือให้สิทธิพิเศษทางภาษีหรือประโยชน์อื่นๆ แก่เกษตรกร ที่ปฏิบัติตามหลักการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน เช่น การลดหย่อนภาษีสำหรับอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ใช้ ในการจัดการน้ำ

2) สนับสนุนทางกฎหมาย โดยผลักดันกฎหมายหรือข้อบังคับที่ส่งเสริม การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในภาคเกษตรและมอบสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติตาม

การสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัลดังกล่าว จะช่วยให้ประชาชนมี แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการอย่างยั่งยืนมากขึ้นโดยการยกย่องและสนับสนุน การปฏิบัติที่ดีจะเป็นการสร้างตัวอย่างที่ดีให้ชุมชนและขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้อีกด้วย

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย เกี่ยวกับสถานการณ์ น้ำ มลพิษทางน้ำ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอน อีกทั้งมีการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนใน

ชุมชนได้มีโอกาสร่วมกันตัดสินใจในการตั้งคณะกรรมการ หรือ โครงการต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (f = 114)

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผล การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้โครงการต่างๆ มีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (f = 113) ดังนี้

4.1 การสร้างระบบติดตามและประเมินผลที่มีส่วนร่วม

4.1.1 การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล สร้างคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากประชาชน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และนักวิชาการ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลที่โปร่งใสและครอบคลุมทุกมิติ

4.1.2 การจัดทำแผนติดตามและประเมินผลร่วมกัน ให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันวางแผนและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้การติดตามและประเมินผลสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

4.2 การใช้เทคโนโลยีในการติดตามผล

4.2.1 การใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์พัฒนาแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มที่ประชาชนสามารถรายงานผลหรือปัญหาที่พบได้แบบเรียลไทม์ช่วยให้การติดตามและประเมินผลมีความรวดเร็วและ มีส่วนร่วมมากขึ้น

4.2.2 การใช้เซ็นเซอร์และระบบตรวจวัดอัตโนมัติเพื่อเป็นการติดตั้งเซ็นเซอร์วัดระดับน้ำ ความชื้นในดินหรือการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและติดตามติดตามผลได้ผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์

4.2.3 การสื่อสารผลการประเมินอย่างโปร่งใส สร้างระบบรายงานผลที่เป็นระยะ เช่น รายงานรายเดือน รายงานรายไตรมาสหรือรายปี ซึ่งช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อ ใช้สื่อสารธารณะหรือสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ผลการติดตามผลและประเมินผล เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของโครงการ

การติดตามและประเมินผลที่มีมีส่วนร่วมจากประชาชนไม่เพียงแต่ช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพแต่ยังช่วยสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสในกระบวนการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา” ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาระดับเชิงปริมาณ บุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 136 คน และประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 3,311 คน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,447 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 101 คน และประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จำนวน 357 คน รวมทั้งสิ้น 458 คน คำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วนและแบบบังเอิญ ซึ่งมีการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า 0.923 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Average) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และสถิติเชิงอ้างอิง เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ผู้ศึกษานำมาสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอายุ 40-60 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 สถานภาพสมรส จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 85.60 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 ไม่ได้ปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 และปฏิบัติงานสำนักงานชลประทานที่ 16 จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 มีตำแหน่งลูกจ้าง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60

1.1 สรุปตามวัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = .628) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .708) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.62$, S.D. = .701) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = .746) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = .680) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = .746) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.57$, S.D. = .805) รองลงมา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = .791) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = .827) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.63$, S.D. = .701) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = .715) รองลงมา

คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = .756) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$, S.D. = .834) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .708) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = .728) รองลงมา คือ การได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$, S.D. = .775) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การได้รับผลประโยชน์จากการควบคุมคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.05$, S.D. = .305) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = .680) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การได้รับแจ้งผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.52$, S.D. = .786) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงโครงการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ที่จะดำเนินการในอนาคต อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = .774) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.18$, S.D. = .715) ตามลำดับ

สรุปผลตามสมมติฐานทางการศึกษาที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง จึงยอมรับสมมติฐานทางการศึกษา H0

1.2 สรุปตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = .545) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = .660) รองลงมา คือ เข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .694) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = .691) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = .740) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ อยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = .648) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = .716) ตามลำดับ

ด้านเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = .691) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = .764) รองลงมา คือ ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = .723) ตามลำดับ

ด้านเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .694) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = .758) รองลงมา คือ มีการบริการด้านสุขาภิบาลให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณีพิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = .725) ตามลำดับ

ด้านเพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = .716) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานในพื้นที่มีการวางแผนงานโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคุณภาพน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = .751) รองลงมา คือ น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มีคุณภาพที่ดี เหมาะแก่การเกษตรหรืออุปโภคในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = .918) ตามลำดับ

ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจิตให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = .660) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานในพื้นที่มีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและผลักดันโครงการต่างๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = .758) รองลงมา คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจิตเป็นไปอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$, S.D. = .762) ตามลำดับ

ด้านสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = .648) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการมอบหมายภารกิจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = .677) รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนงานการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = .705) ตามลำดับ

ด้านปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = .740) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่มีการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ เช่น ขุดลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = .747) รองลงมา คือ มีการร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = .294) ตามลำดับ

สรุปผลตามสมมติฐานทางการศึกษาที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษาพบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง จึงยอมรับสมมติฐานทางการศึกษา H0

1.3 สรุปตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า โดยการใช้การทดสอบค่าทางสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.595$, sig = .000) แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สรุปได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน จึงยอมรับสมมติฐานหลัก แสดงให้เห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา จะส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเป็นไปอย่างยั่งยืน และหากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ก็ยิ่งจะทำให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนค่อนข้างสูงตามไปด้วย

สรุปผลตามสมมติฐานทางการศึกษาที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานทางการศึกษาพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.595$, sig = .000) แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

1.4 สรุปตามวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

1.4.1 แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา พบว่า

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำในระดับชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์กันได้ ตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีตัวแทนจากประชาชนในตำบลตะเคียน เข้าร่วมเพื่อให้การจัดการมีความโปร่งใสและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดอบรมให้ความรู้

เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำ การบำรุงรักษาระบบน้ำและการเก็บกักน้ำฝน เพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการดูแลแหล่งน้ำในท้องถิ่น

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สนับสนุนการให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำฝนในพื้นที่เกษตร เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพียงพอเพื่อใช้เพาะปลูกได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการวัดคุณภาพน้ำ เช่น เครื่องวัดคุณภาพน้ำ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจคุณภาพน้ำ เช่น ค่า PH ความขุ่น ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ ปริมาณสารปนเปื้อน เป็นต้น มีแอปพลิเคชันบนมือถือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยในการรายงานสภาพน้ำการแจ้งเตือน และควมมีระบบกรองน้ำ (Water filtration system) การติดตั้งระบบกรองน้ำที่ใช้ในครัวเรือนหรือชุมชนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำสะอาดได้ง่ายและสามารถจัดการน้ำเสียหรือปนเปื้อนได้ดีขึ้น ตลอดจน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลเพื่อส่งเสริมการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในภาคการเกษตรกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้กระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การมอบรางวัลและการยกย่อง การจัดกิจกรรมการแข่งขันและประกวด และการให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจตามกฎหมาย

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย เกี่ยวกับสถานการณ์น้ำ มลพิษทางน้ำ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอน อีกทั้งมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างโปร่งใส มีโอกาสร่วมกันตัดสินใจในการตั้งคณะกรรมการ หรือ โครงการต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผล การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้โครงการต่างๆ มีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ได้แก่ การสร้างระบบติดตามและประเมินผลที่มีส่วนร่วม และการใช้เทคโนโลยีในการติดตามผล สนับสนุนให้ชุมชนมีคณะกรรมการติดตามการใช้น้ำ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากเกษตรกรและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบและประเมินการใช้น้ำอย่างเป็นระบบ ร่วมกันวางแผนการใช้น้ำ วิเคราะห์ข้อมูลการใช้น้ำและรายงานสถานการณ์น้ำอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้สำหรับทุกฝ่าย

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้อย่างสม่ำเสมอถึงวิธีการและแนวทางปฏิบัติ สร้างการตระหนักและตื่นรู้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามี

ส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่จะดำเนินการในพื้นที่ มีการทำประชาคมหรือประชาพิจารณ์ทุกหมู่บ้านที่อาจจะได้รับผลกระทบ หรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อแผนงาน/โครงการที่รัฐจะดำเนินการ ทุกครัวเรือนต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมทุกครั้ง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในตัดสินใจ การรับรู้ และบริหารจัดการช่วยกัน ทั้งนี้ ก็เพราะเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทุกคนนั่นเอง ประกอบกับในการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลควรให้มีตัวแทนของทุกหมู่บ้านเข้าไปร่วมเป็นคณะทำงานลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินการร่วมกันทุกครั้ง

1.4.2 แนวทางการสร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม สร้างระบบส่งน้ำและแหล่งน้ำดื่มสะอาด ติดตั้งเครื่องกรองน้ำในชุมชน อีกทั้งส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการทำความสะอาดแหล่งเก็บน้ำ เช่น กำจัดเศษวัชพืช และขยะต่างๆ สร้างความตระหนักในการรักษาแหล่งน้ำดื่มสะอาดในระยะยาว

2) เข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง เพื่อรักษาสุขภาพ ลดการแพร่ระบาดของโรค และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน มีการจัดการขยะ รักษาความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ ดูแลการจัดการน้ำเสียและสุขภาพในท้องถิ่น อีกทั้งควรมีจัดสรรงบประมาณหรือจัดทำแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและให้ประชาชนทุกครัวเรือนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอย่างรวดเร็วที่สุด

3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ควบคุมการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร สนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อลดสารตกค้างในดิน และน้ำ ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมลพิษทางน้ำแก่ประชาชนและชุมชน เช่น ไม่ทิ้งขยะหรือสารเคมีลงในแหล่งน้ำ มีการบำบัดน้ำเสียก่อนนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน มีการจัดการแหล่งน้ำร่วมกันและจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ทุกพื้นที่ในตำบลได้ใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการบริหารจัดการน้ำ โดยรัฐต้องสร้างแรงจูงใจและสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า

6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกันอนุรักษ์แหล่งน้ำ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตรที่อาจจะปนเปื้อนได้ และการปล่อยน้ำเสียจากครัวเรือนโดยตรง ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และเทคโนโลยีการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปลูกพืชที่ช่วยกรองน้ำและเพิ่มออกซิเจนในแหล่งน้ำ เช่น ต้นกก จะทำให้ประชาชนในพื้นที่สะอาดมีคุณภาพที่ดีในการบริโภค อุปโภคในครัวเรือนและการเกษตร

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา สามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผล จอมประชา (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการ (2) ระดับประสิทธิผลโครงการ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของประชาชนกับประสิทธิผลโครงการ และ (4) ปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11 ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประสิทธิผลโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ข้อเสนอแนะ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ควรจัดให้มีการประชุมหารือ เพื่อหาข้อสรุปในการชี้แนวเขตที่ดิน 2) ด้านการมีส่วนร่วม มีปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการในพื้นที่ให้มากขึ้น ตรงข้ามกับงานวิจัยของธนิต ยืนยง (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ในการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ

ของภาครัฐ ทำให้ประชาชนเกิดการรับรู้และการตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงเป็นผลทำให้ความสำเร็จด้านการบริหารจัดการต่างๆ เพื่อไปสู่ความยั่งยืนและเกิดการบูรณาการนั้นๆ ไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น สิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุด คือ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กระบวนการดำเนินงาน โดยผ่านกลไกของผู้นำชุมชน เช่น การประชุมหมู่บ้าน การประชาคม การประชาพิจารณ์ เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการสร้างการรับรู้ขั้นตอน เพื่อให้ประชาชนทุกคน มีความรู้ความเข้าใจเท่าเทียมกันและยังเป็นเวทีที่สามารถเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับผลกระทบหรือประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งถือเป็นการรับทราบร่วมกันและมีมิติต่างๆ ร่วมกันได้ โดยที่ผ่านมาในการติดตามการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานชลประทานที่ 16 อ่างเอระโนด จังหวัดสงขลา และองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนนั้น ดำเนินการเพียงหน่วยงานราชการและคณะกรรมการผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งเท่านั้น อาจเป็นเพราะบุคคลที่ได้แต่งตั้งนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจแล้วว่าจะจะเป็นหูเป็นตาและสามารถดำเนินการแทนประชาชนได้เป็นอย่างดี แต่ในข้อเท็จจริง พบว่า บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่าง ประกอบกับการโยกย้ายอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้การดำเนินงานนั้นๆ ไม่มีความต่อเนื่องอาจเกิดข้อบกพร่องได้ และด้วยภารกิจที่มากมายอาจไม่ได้มีการติดตามปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับประชาชนหรือเกษตรกรในพื้นที่ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดหรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า “เกาผิดที่” สอดคล้องกับ แนวคิดของ William Erwin (1976 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562: 184) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า หากมีตัวแทนของประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนจะทำให้เกิดการบูรณาการงานได้ดียิ่งขึ้น ทำให้การสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อ่างเอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นรูปธรรมและมีความเข้มแข็งสืบไป ดังเช่น นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี 2562: 185) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการบริหารจัดการน้ำให้ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นหลักความร่วมมือร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ เปิดให้มีกล่องแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการบริหารพัฒนาปรับปรุง ทั้งนี้ รูปแบบการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การให้ตัวแทนชุมชนที่อยู่ใกล้

แหล่งน้ำที่ภาครัฐจัดสรรให้อาจจะเป็นคลองชลประทาน เหมือน ได้เข้ามาช่วยกันขุดลอก กำจัดวัชพืช หรือกำหนดเวลาสูบน้ำเข้าพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร เป็นต้น

2.2 ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบล

ตะครียะ อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ภาพรวมในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) รองลงมาเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้ อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการบริหารจัดการน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ (2556 : 4 อ้างถึงใน บุผาชาติ จันทร์หอม, 348-349) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หากพิจารณาในเชิงบริหารจัดการจะพบว่า มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ 1. ปัจจัยนำเข้าที่เอื้อต่อการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นนโยบาย กฎหมาย และงบประมาณของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเสมอภาค เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทของสังคม 2. องค์กรที่ต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการ หรือเป็นองค์กรหลักนั้นจะต้องมีการจัดรูปแบบองค์กรที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วม และครอบคลุมพื้นที่การจัดการลุ่มน้ำ 3. เครื่องมือสำหรับช่วยในการบริหารจัดการอัน ได้แก่ การประเมินความต้องการ ความเข้าใจ แผนในการจัดการ รวมถึงระบบข้อมูลที่จะมีส่วนช่วยในการบริหาร และจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง อีกทั้ง ยังต้องส่งเสริมให้สังคมมีความตระหนัก และมีจิตสำนึกตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมที่มีประสิทธิภาพและระบบนิเวศที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่า หากผู้รับผิดชอบให้ความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐ และประชาชนอย่างเสมอภาค จะทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทของสังคม ตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำต้องบริหารจัดการอย่างเป็นธรรมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2555 : 9 อ้างถึงใน บุผาชาติ จันทร์หอม, 2564 : 342) เห็นว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เน้นหนักในเรื่องการจัดหาน้ำ สำหรับฤดูแล้งการเพิ่มของประชากรและความเข้มข้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้เพิ่มความต้องการน้ำมากขึ้นเป็นลำดับ การขาดแคลนน้ำเริ่มเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและถาวรมากขึ้น หน่วยงานของรัฐซึ่งแต่เดิมเคยมีหน้าที่จัดหาน้ำ จึงจำเป็นต้องมารับหน้าที่จัดสรรแต่รัฐขาดทั้ง กติกาและเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรน้ำ ควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและยินดียินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนทุกคนโดยไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ย่อมจะทำให้เห็นนโยบายการบริหารจัดการน้ำเกิดการบูรณาการและส่งผลให้มีความยั่งยืนสืบไป ดังเช่นแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2540 อ้างถึงใน จันทิรา สุขศิวานันท์, 2561: 8) เห็นว่า ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการบริหาร

จัดการทรัพยากรน้ำ ควรยึดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาแบบทางสายกลางรวมถึงการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างการค้า การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์ หากผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา สำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนะ ต้องการให้ระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียนะ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เพิ่มมากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2) เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยบริหารงานอย่างโปร่งใส ดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำเพิ่มมากยิ่งขึ้น ประกอบกับในปัจจุบัน สำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มีเพียงการรณรงค์เกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างประหยัดและสถานการณ์น้ำประจำวัน เพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยไว้ในเว็บไซต์ของหน่วยงานเพียงเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีประชาชนจำนวนไม่มากที่ให้ความสนใจและเปิดเข้าไปดู ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปอย่างยั่งยืนเท่าที่ควร จึงทำให้ผลงานไม่ได้เป็นไปตามผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังไว้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำและหน่วยงานราชการผู้รับผิดชอบที่ต้องบริหารจัดการน้ำโดยยึดเอาหลักคุณธรรมเป็นใหญ่ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง และยึดเป็นบรรทัดฐานคือ ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้ทางกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ หากเมื่อพิจารณาถึงการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พบว่า การใช้น้ำเพื่อการสาธารณะได้แยกประเภทไว้หลากหลาย ดังนั้น การใช้บรรทัดฐานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรมแล้ว จึงมุ่งไปที่การบริหารงานของผู้นำเป็นหลัก ทั้งนี้ บริหารจัดการน้ำโดยปราศจากอคติความลำเอียงตรงไปตรงมา มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการในการบริหารจัดการน้ำที่ตรวจสอบได้อย่างเป็นขั้นตอน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ หน่วยงานของภาครัฐควรจัดทำศูนย์ความรู้ (Knowledge Center) ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการบริหารจัดการน้ำ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ หรือเพจทางสังคมออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ และสามารถร้องเรียน ร้องทุกข์กล่าวโทษในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารจัดการน้ำของภาครัฐได้ ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียนะ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้การทดสอบค่าทางสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.595$) แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สรุปได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อย 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน จึงยอมรับสมมติฐานหลัก แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา จะส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเป็นไปอย่างยั่งยืน และหากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ก็ยิ่งจะทำให้การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนค่อนข้างสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้น้ำได้อย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งมุ่งในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำในการเกษตรและอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรม โดยการบริหารจัดการ รักษาพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ทั้งในภาวะน้ำขาดและน้ำเกิน ซึ่งหลักในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในรูปแบบต่าง ๆ กับหลักธรรมาภิบาล คือ ใช้หลักนิติธรรม วางระเบียบ ออกข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ในการใช้น้ำ และบริหารจัดการน้ำ ใช้หลักคุณธรรม ในการจัดสรรน้ำให้เกิดความเสมอภาค ส่งเสริมให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทนมีระเบียบวินัย ใช้หลักความโปร่งใสบริหารจัดการน้ำที่สามารถตรวจสอบได้ทุกกระบวนการ ใช้หลักการมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและรับประโยชน์ร่วมกัน ใช้หลักความรับผิดชอบสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนได้รู้เข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อการใช้น้ำและอนุรักษ์แหล่งน้ำ ใช้หลักความคุ้มค่าในการบริหารจัดการน้ำ ใช้ทรัพยากรบุคคลและทุนรวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างคุ้มค่าให้สามารถใช้งานได้ในระยะยาวเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะหากการดำเนินการใดก็แล้วแต่ไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชน หากได้รับความร่วมมือจากประชาชนแล้ว การดำเนินการนั้นย่อมเกิดผลดี และมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นไปอย่างยั่งยืน และเนื่องด้วยนโยบายการบริหารจัดการน้ำ เป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทุกคน จึงจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เกิดการตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกิดขึ้น ให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

3.1.1 แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน ผู้นำชุมชน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วม เช่น การประชุมหมู่บ้าน การประชาคม และการประชาพิจารณ์ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยกำหนดสัดส่วนจากประชาชนในเขตตำบล หรืออำเภอ ที่อาจจะได้รับผลกระทบ เป็นจำนวนร้อยละไม่ต่ำกว่า 50% ในการเข้าร่วมประชุม เพื่อรับฟังการประชาสัมพันธ์หรือระดมความคิดเห็นในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ และในการประเมินผลกระทบให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของการบริหารจัดการน้ำในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อีกทั้ง ควรมีการนำเอาอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ เช่น เครื่องวัดคุณภาพน้ำ ระบบน้ำหยด ระบบกรองน้ำ (Water filtration system) การจัดการน้ำเสียหรือการเก็บน้ำฝน เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ใช้สื่อที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อวิทยุชุมชน แผ่นพับหรือโปสเตอร์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการน้ำและผลกระทบของการใช้น้ำที่ยั่งยืน ประกอบกับต้องมีการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลเพื่อส่งเสริมการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในภาคเกษตรกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้กระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รางวัลเกษตรกรต้นแบบ การจัดกิจกรรมการแข่งขันและประกวด การให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจตามกฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ควรสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผล การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้โครงการต่างๆ มีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

3.1.2 แนวทางการสร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน ผู้นำชุมชน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำต้องทำงานเชิงรุก เช่น มีการประชาสัมพันธ์ผ่านที่ประชุมผู้ใหญ่บ้านกำนัน และลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์รณรงค์ตามตลาดนัดหมู่บ้าน เพื่อเป็นการเรียกร้องให้ประชาชนได้ตระหนักและตื่นรู้ในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนสร้างความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และรับทราบผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์และ

รณรงค์ เพื่อสร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้อง และฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องน้ำ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

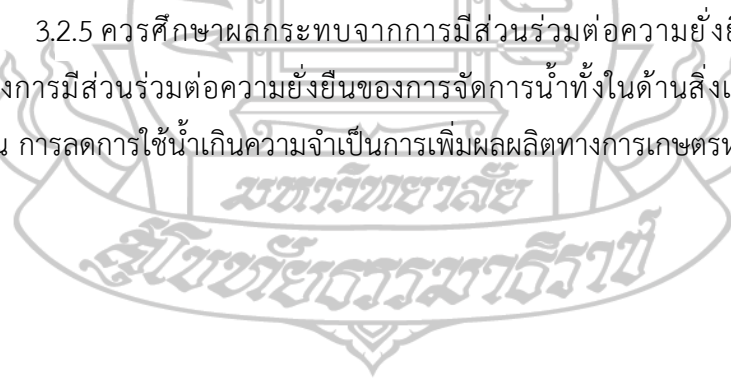
3.2.1 ศึกษานโยบายด้านการบริหารจัดการน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และกระบวนการหรือขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

3.2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน มีประสิทธิภาพและสามารถบูรณาการการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา

3.2.3 ควรทำการศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมโดยศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสำหรับติดตามและรายงานการใช้น้ำ การใช้ข้อมูลเซ็นเซอร์ การใช้ระบบการจัดการน้ำอัจฉริยะ ในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษานวัตกรรมทางสังคมในการจัดการน้ำ เช่น การสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์หรือการใช้แพลตฟอร์ม การระดมทุนสาธารณะเพื่อสนับสนุนการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

3.2.4 ควรศึกษาผลกระทบของการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางช่องทางต่างๆ เช่น สังคมออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือเอกสาร เพื่อค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.2.5 ควรศึกษาผลกระทบจากการมีส่วนร่วมต่อความยั่งยืน เป็นการศึกษผลกระทบของการมีส่วนร่วมต่อความยั่งยืนของการจัดการน้ำทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม เช่น การลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรหรือลดความขัดแย้งในชุมชน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

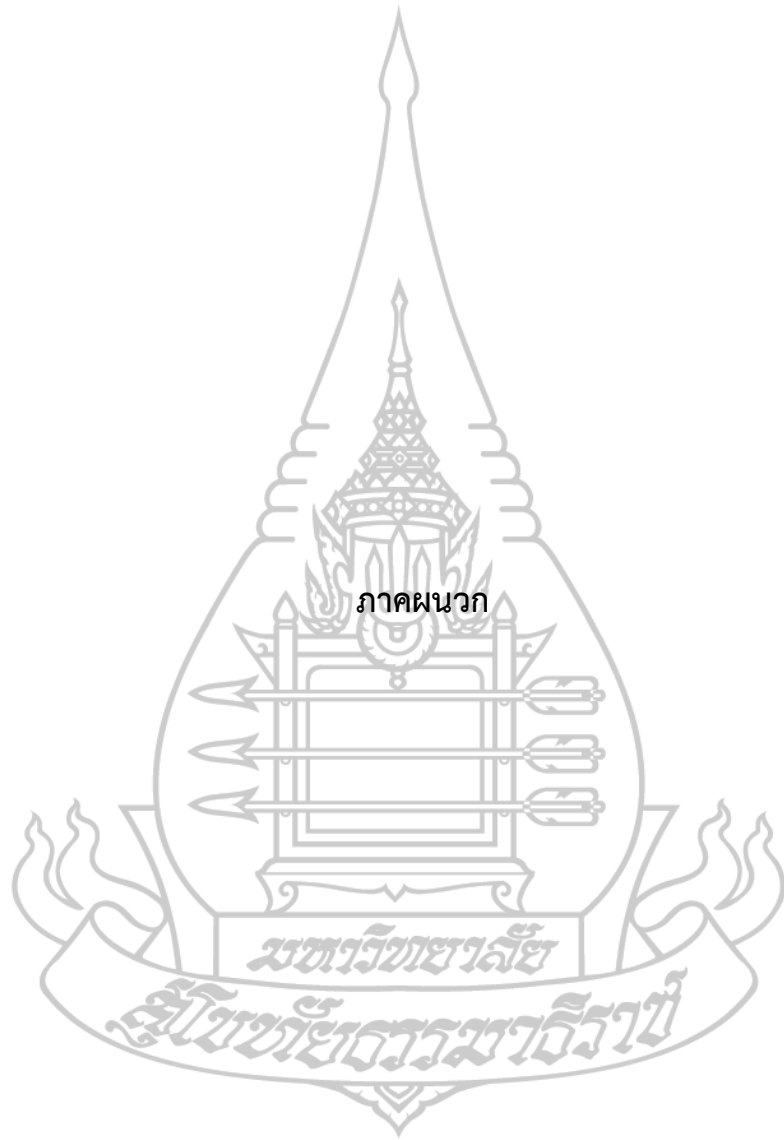
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2565). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย วันที่ 19 ธันวาคม 2565. สืบค้นจาก https://www.disaster.go.th/upload/disaster_news/file_attach/1414a16f654aa81b6e8116c03d020d83.pdf เมื่อ 1 มีนาคม 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำ. (2563). รายงานประจำปี 2563. กรุงเทพฯ.
- _____. (2556). โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 25 กลุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ : ปัญญาคอนซัลแตนท์ และ พี แอนด์ ซี แมเนจเม้นท์.
- เกศกนก คานะมี และคณะ. (2566). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิชาการและวิจัยสหวิทยาการ* 4 (1), 471-488. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- โกวิท พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- จันทิรา สุขศิวานันท์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: ศึกษากรณีลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา. สืบค้นจาก http://www.ba-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-5-6_1565863481.pdf เมื่อ 1 มีนาคม 2567.
- จินตนา สุขจามันท์. (2549). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนอหิวาต์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉลิว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- ดล จอมประชา. (2558). *ความคาดหวังของประชาชนต่อประสิทธิผลโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอลาดหญ้า (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลา สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไตรทศ คุณิอาจและวิวัฒน์ ฤทธิมา. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนลุ่มแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก*. {การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์}. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ธวัช เบญจาทิกุล. (2529). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนา: หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์. (2527). *กลวิธีแนวทางและวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- บุษชาติ จันทร์หอม. (2564). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำสู่ความยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *Journal of Roi Kaensarn Academi* ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน 2564. ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย.
- ปภิตน์ สันตินิยม. (2562). *การบริหารจัดการน้ำตามหลักธรรมาภิบาล*. บทความวิชาการ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2527). *ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปัญญา เฉลียวชาติ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปณณทัต บนขุนทด และคณะ. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสานอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พงศธร โสภานันท์ และคณะ. (2547). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการน้ำชลประทานสำหรับเยาวชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พระสมบุรณ์ ปุณณปุณโย (พุ่มจันทร์). (2554). *บทบาทของพระสงฆ์วัดพระบรมธาตุคอยผาล้อมในการส่งเสริมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลแม่สาบอำเภอสะเมิงจังหวัดเชียงใหม่*. [สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ ทะริยะ. (2560). *การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ของสมาชิกฝ่ายร้องทินบ้านดอนเงิน ตำบลลอย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พีระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิพลรัตน์ คงยงค์ และ นิรัตน์ เพชรรัตน์. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง*. เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14, 697-711. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์เซ็นเตอร์.
- สมบัติ นามบุรี (2562) *นวัตกรรมและการบริหารจัดการ*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, (2) 2, 121-134.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2547). ปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทยชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานักวิชาการมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน. สืบค้นจาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9562.html>. เมื่อ 1 มีนาคม 2567.
- สุวรรณ พินตานนท์. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น.
- สำนักงานชลประทานที่ 16. (2567). ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานชลประทานที่ 16. สืบค้นจาก <http://irrigation.rid.go.th/rid16/web2013/> เมื่อ 1 มีนาคม 2567.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2545). การเรียนรวม : แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สำนักทะเบียนราษฎร์อำเภอระโนด. (2567). จำนวนประชากรอำเภอระโนด. สืบค้นจาก <https://www.ranot-sk.go.th/index.php?options=contactus> เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566.
- เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม. (2551). *การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำลำตะคองแบบบูรณาการ*. [ดุชนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อคิน ระพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณ.
- อนุภาพ ธีรลาภ. 2528. *การวิเคราะห์เชิงสมมูลฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี*. [สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน. (2567). ข้อมูลพื้นฐานตำบลตะเคียน. สืบค้นจาก <http://www.takria.go.th/frontpage> เมื่อ 1 มีนาคม 2567.
- องค์การสหประชาชาติ. (2015). Sustainable Development knowledge Platform, Sustainable Development Goals.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Planning Association, 35(4), pp. 216 - 224.
- G.E. Berkley. 1975. The Craft of Public Administration. Boston: Allyn and Bacon.
- Blau, P.M. and Scott, W.R. (1962). Formal Organizations: A Comparative Approach. SanFrancisco: Chandler.

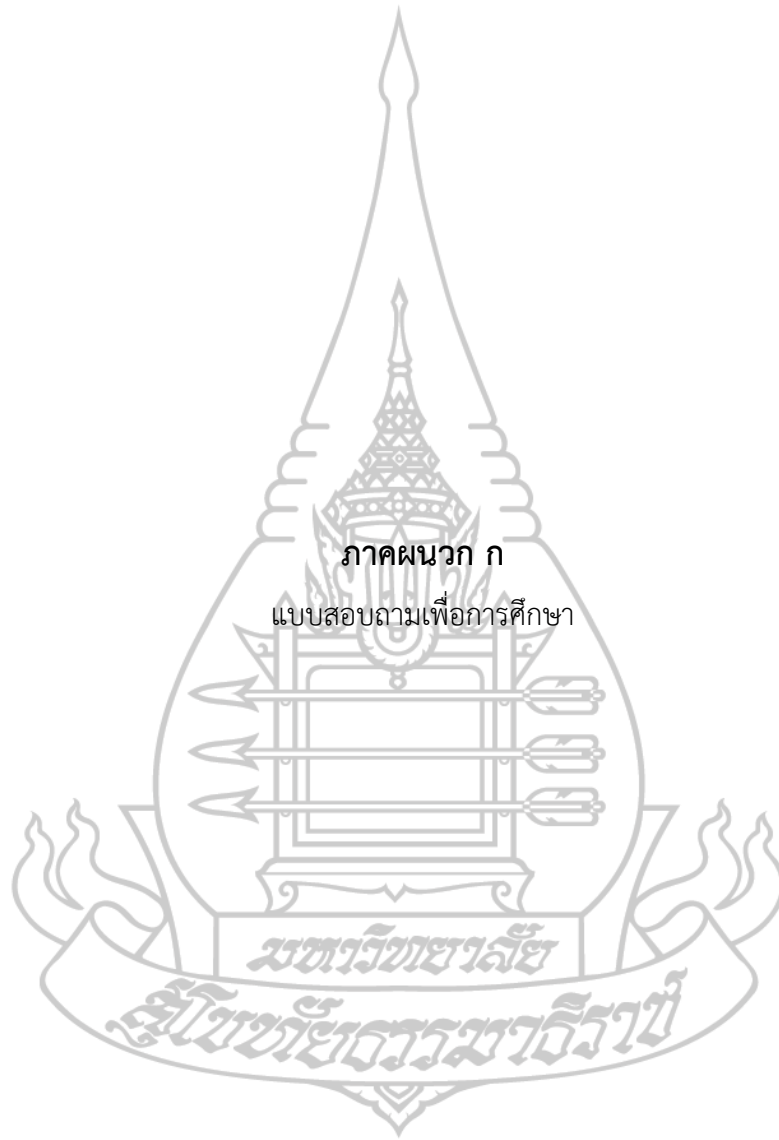
- Cohen, John M. & Uphop, Nrmann T. (1980). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. London: Rural Development Committee Center for International Studies.
- Creighton, J. L. (2005). The public participation handbook: Making better decisions through citizen involvement. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Cronbach, L. J. (1970). Essentials of psychological test (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Fornaroff, A. (1980). Community involvement in Health System for Primary Health Care. Geneva: World Health Organization.
- Huntington, S. & Nelson, S. (1975). No easy choice: political participation in developing countries. New York: Harvard University Press.
- Koufman, H.F.(1949). Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities. Agricultural Experiment Station Bulletins. March.
- Putti, J.M. (1987). Management: A Function Approach. Singapore: McGraw-Hill.
- Rogers, E. 1978. Mass Media and Interpersonal Communication. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.
- Taro Yamane (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.
- United Nations. (1981). Planned Population Distribution of Development. New York: United Nations.
- William Erwin. (1976). Participation Management: Concept Theory and Implementation. Atlanta G.: Georgia State University.
- World Bank (1989) Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth, Washington DC.: The World Bank.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

แบบสอบถามครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และเพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา สามารถแบ่งออกได้ 4 ดังนี้ ส่วน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพ 5. อาชีพ 6. รายได้ต่อเดือน 7. ภูมิตั้งถิ่นสำนักงานชลประทานที่ 16 และ 8. ตำแหน่ง (8 ข้อ)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (20 ข้อ)

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1. เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม 2. เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง 3. เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน 5. สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และ 6. ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ (12 ข้อ)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น (4 ข้อ)

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ

1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี

2) 21-40 ปี

3) 40-60 ปี

4) 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

2) ปริญญาตรี

3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพสมรส

1) โสด

2) สมรส

3) หย่าร้าง/หม้าย

5. อาชีพ

1) รับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ

2) พนักงานบริษัท

3) รับราชการ

4) ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างของรัฐ

5) ค้าขาย

6) อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท

2) 5,001 – 10,000 บาท

3) 10,001 – 20,000 บาท

4) มากกว่า 20,000 บาท

7. ท่านเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานชลประทานที่ 16 อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

1) ใช่

2) ไม่ใช่

8. ตำแหน่ง (หากตอบ “ใช่” ในข้อ 7 กรุณาตอบคำถามข้อนี้)

1) ข้าราชการ

2) ลูกจ้างประจำ / พนักงาน

ราชการ

3) อาสาสมัครชลประทาน

4) ลูกจ้าง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนิต จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนควบคุมคุณภาพน้ำ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน						
6	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ					
7	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ					
8	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ					
9	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหา น้ำท่วม					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานควบคุม คุณภาพน้ำ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
11	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำ					
12	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ					
13	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ					
14	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม					
15	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการควบคุมคุณภาพน้ำ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล						
16	ท่านเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา					
17	ท่านเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา					
18	ท่านได้รับแจ้งผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา					
19	ท่านมีส่วนในการปรับปรุงโครงการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเควีเย อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา ที่จะดำเนินการในอนาคต					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
20	ท่านได้ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา					

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อที่	การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม						
21	ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของภาครัฐ					
22	ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรรให้ของเอกชน					
เข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง						
23	ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง					
24	มีการบริการด้านสุขภาพให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณีพิเศษ					

ข้อที่	การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่						
25	หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการวางแผนงาน โครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ คุณภาพน้ำ					
26	น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มีคุณภาพที่ดี เหมาะ แก่การเกษตรหรืออุปโภคในชีวิตประจำวัน					
เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจืดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน						
27	หน่วยงานในพื้นที่ที่มีการปรับปรุงแผนการ ปฏิบัติงานและผลักดันโครงการต่างๆ					
28	การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจืดเป็นไป อย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกภาคส่วน					
สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ						
29	หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนงานการ บริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม					
30	มีการมอบหมายภารกิจให้แก่หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ					
ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ						
31	หน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่มีการปกป้อง และฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ชุด ลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง					
32	มีการร่วมด้วยช่วยกันปกป้องและฟื้นฟูระบบ นิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำอย่างต่อเนื่อง					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ
เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

.....

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

.....

.....

.....

.....

4.2 หากต้องการสร้างความยั่งยืนด้านการบริหารจัดการน้ำควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านใด อย่างไร

(กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ หมายเลขที่ท่านเลือก พร้อมอธิบายวิธีการมีส่วนร่วมนั้นๆ)

- 1) เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด ได้อย่างเท่าเทียม
- 2) เข้าถึงบริการด้านสุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง
- 3) เพิ่มคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ เพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน
- 5) สร้างการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
- 6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ

** ควรมีวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างไร **

.....

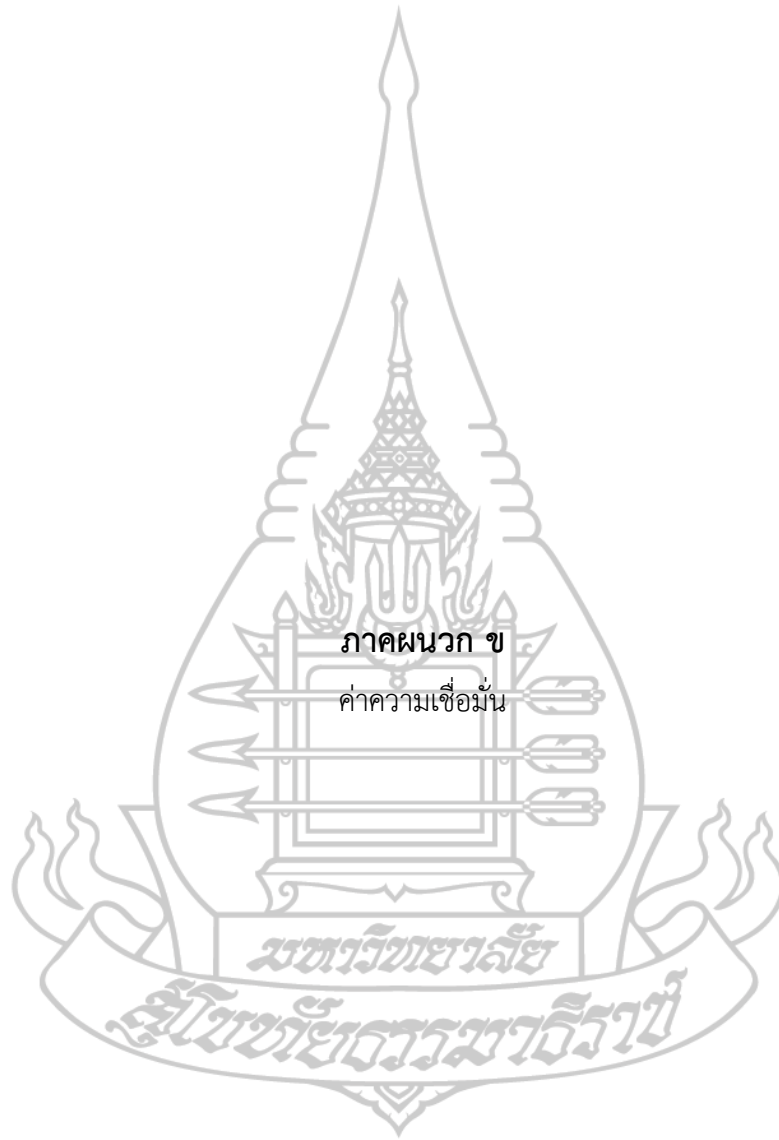
.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่น

มหาวิทยาลัย

วชิรเวศน์ราชภัฏวชิรเวศน์

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.983	32

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ	115.1000	799.679	.850	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ	115.0000	796.966	.801	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำในลุ่มน้ำ	115.0000	794.345	.865	.982

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ท่านมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการ วางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	114.9667	791.620	.865	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการ วางแผนควบคุมคุณภาพน้ำ	115.1000	793.197	.880	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ	115.1333	791.775	.857	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานจัดสรรน้ำให้มี ประสิทธิภาพ	115.2000	793.407	.857	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในลุ่มน้ำ	115.0333	789.275	.897	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานแก้ไขปัญหาน้ำ ท่วม	115.0667	780.340	.943	.982
ท่านมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานควบคุมคุณภาพ น้ำ	115.0667	788.133	.870	.982
ท่านได้รับผลประโยชน์จาก การพัฒนาแหล่งน้ำ	114.4333	807.357	.760	.983

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ท่านได้รับผลประโยชน์จาก การจัดสรรน้ำให้มี ประสิทธิภาพ	114.4333	806.599	.773	.983
ท่านได้รับผลประโยชน์จาก การอนุรักษ์แหล่งน้ำในกลุ่ม น้ำ	114.4667	811.430	.694	.983
ท่านได้รับผลประโยชน์จาก การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	114.5667	811.289	.654	.983
ท่านได้รับผลประโยชน์จาก การควบคุมคุณภาพน้ำ	114.4667	812.740	.697	.983
ท่านเป็นคณะ กรรมการบริหารจัดการเพื่อ การเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะครียะ อำเภอระ โนด จังหวัดสงขลา	115.6000	782.041	.830	.982
ท่านเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ใน การติดตามประเมินผลการ บริหารจัดการเพื่อ การเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะครียะ อำเภอระ โนด จังหวัดสงขลา	115.5333	780.464	.809	.983

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ท่านได้รับแจ้งผลการ ประเมินโครงการเกี่ยวกับ การบริหารจัดการเพื่อ การเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะเคียน อำเภอร โนด จังหวัดสงขลา	115.2000	782.786	.841	.982
ท่านมีส่วนในการปรับปรุง โครงการบริหารจัดการเพื่อ การเกษตรอย่างยั่งยืนในเขต ตำบลตะเคียน อำเภอร โนด จังหวัดสงขลา ที่จะ ดำเนินการในอนาคต	115.2333	781.771	.873	.982
ท่านได้ลงพื้นที่ติดตามและ ประเมินผลการบริหาร จัดการเพื่อการเกษตรอย่าง ยั่งยืนในเขตตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา	115.4333	779.289	.880	.982
ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่ม สะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรร ให้ของภาครัฐ	115.0333	796.240	.789	.983

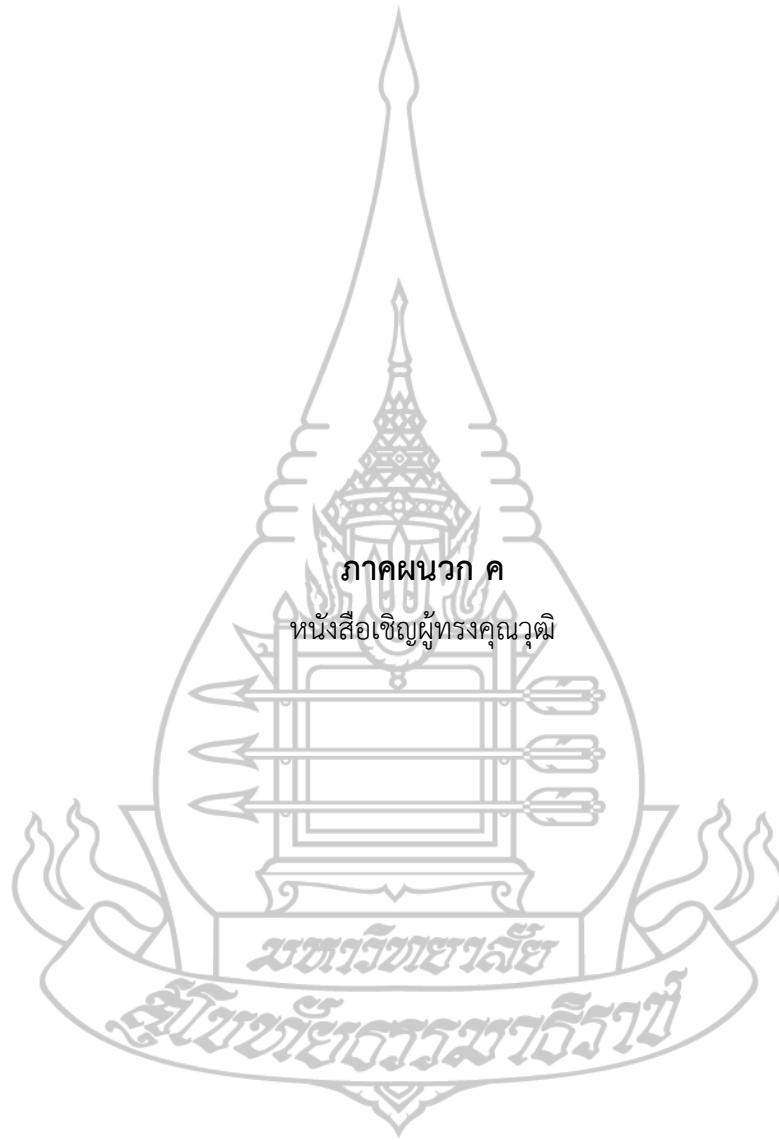
Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่ม สะอาดได้อย่างเท่าเทียม จากการจำหน่าย/จัดสรร ให้ของเอกชน	114.9667	812.516	.633	.983
ประชาชนเข้าถึงบริการด้าน สุขาภิบาลได้อย่างทั่วถึง	114.9000	808.714	.794	.983
มีการบริการด้านสุขาภิบาล ให้แก่ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกรณี พิเศษ	114.7333	820.202	.607	.983
หน่วยงานในพื้นที่มีการ วางแผนงานโครงการเพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ คุณภาพน้ำ	114.8667	794.602	.790	.983
น้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ มี คุณภาพที่ดี เหมาะแก่ การเกษตรหรืออุปโภคใน ชีวิตประจำวัน	114.8333	793.109	.817	.982
หน่วยงานในพื้นที่มีการ ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และผลักดันโครงการต่างๆ	114.6000	810.179	.770	.983
การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ น้ำจัดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกภาคส่วน	114.5000	811.293	.770	.983

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
หน่วยงานภาครัฐมีการ จัดทำแผนงานการบริหาร จัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม	114.6333	811.964	.719	.983
มีการมอบหมายภารกิจ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการน้ำ	114.5000	811.362	.850	.982
หน่วยงานทุกภาคส่วนใน พื้นที่มีการปกป้องและฟื้นฟู ระบบนิเวศที่เกี่ยวกับน้ำ เช่น ขุดลอกทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง	114.4667	812.671	.803	.983
มีการร่วมด้วยช่วยกัน ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศ ที่เกี่ยวกับน้ำอย่างต่อเนื่อง	114.5333	809.292	.826	.982

ภาคผนวก ค
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

1. ชื่อ นายศิวพงษ์ อ้อพงษ์

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงาน

คุณวุฒิ ปริญญาเอก Ph.D ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารพัฒนา
(การบริหารงานภาครัฐและภาคเอกชน)

2. ชื่อ นายบัณฑิต พรหมน้อม

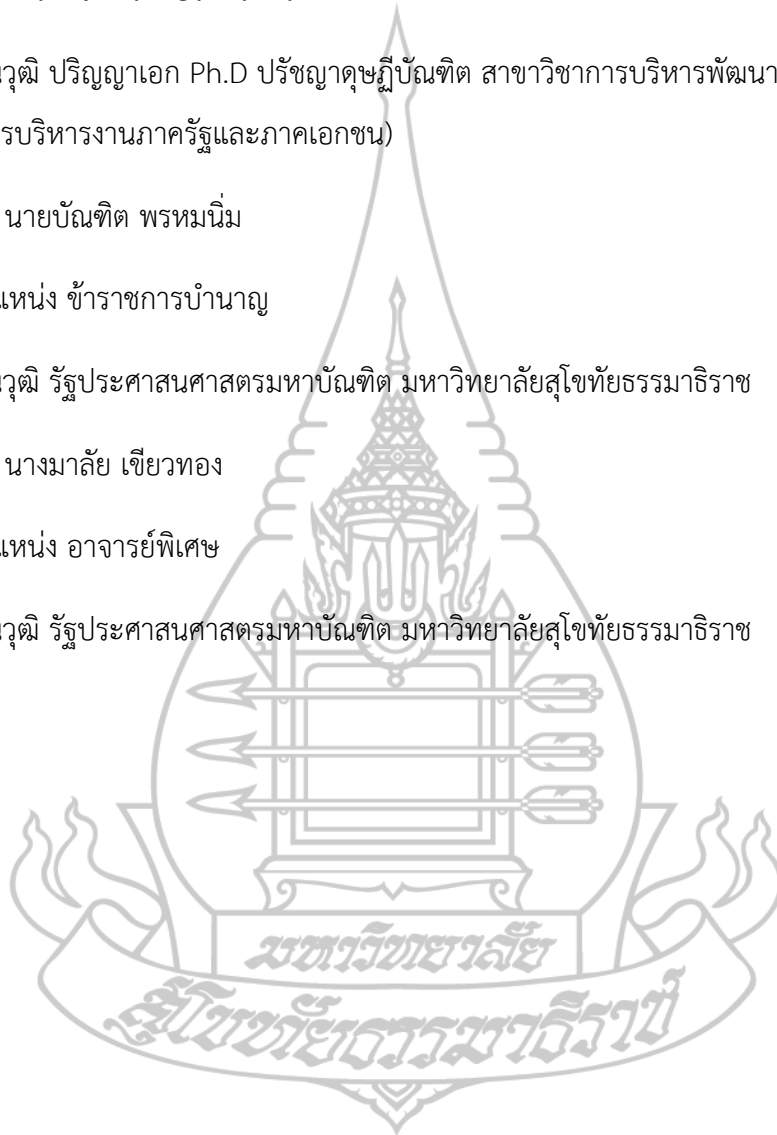
ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ

คุณวุฒิ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. ชื่อ นางมาลัย เขียวทอง

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ

คุณวุฒิ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๕๑๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๗) กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางมาลัย เขียวทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางฉลวย ชัยสุรจินดา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา”
ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
จำเนียร ราชแพทยาคม ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหา
วิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๑-๕๕๑-๓๖๗๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๕๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ภาคผนวก ง
หนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๕๗๖

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินฉู้
(นายจنگกรม สมพงษ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางฉลวย ชัยสุรจินดา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ในตำบลตะเคียน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา”
ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ที่ส่งมาพร้อมนี้

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน
จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่านให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย หากต้องการสอบถาม
รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๕๔๑-๓๖๗๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๑๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางฉลวย ชัยสุรจินดา
วัน เดือน ปี เกิด	20 มีนาคม 2510
สถานที่เกิด	ตำบลตะเคียน อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา
ที่อยู่ปัจจุบัน	สถานที่ทำงาน ห้างผ้าวิสปัน และ หจก.ภัทรกมลเอ็กเพรส
ประวัติการศึกษา	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2557
ประวัติการทำงาน	เจ้าของกิจการ

